

EUROPEAN COMMISSION
HEALTH & CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL

Unit 04 - Veterinary Control Programmes

SANCO/10407/2009

*Programmes for the eradication, control and monitoring of certain
animal diseases and zoonoses*

Eradication programme of Enzootic Bovine Leucosis

Approved* for 2010 by Commission Decision 2009/883/EC

Estonia

* in accordance with Council Decision 2009/470/EC

Application for Community financing co-financing of the program for the eradication, monitoring and control of Enzootic bovine leucosis for year 2010.

1. Identification of the programme

Member State: Estonia

Disease(s)¹: Enzootic bovine leucosis (EBL)

Request of Community co-financing for²: 01.01.2010-31.12.2010

Reference of this document: State Program on Monitoring and Surveillance of Animal infectious Diseases

Contact (name, phone, fax, e-mail): Dr Ago Pärtel, phone +372 605 17 10, fax +372 621 14 41, e-mail ago.partel@vet.agri.ee

Date sent to the Commission: 30.04.2009

2. Historical data on the epidemiological evolution of the disease(s)³:

Information on any routine EBL testing programmes in place: In accordance with the Infectious Animal Disease Control Act, the annual volume of EBL testing is laid down by the State Program on Monitoring and Surveillance of Animal infectious Diseases confirmed by the General Director of the Veterinary and Food Board. Instructions for EBL monitoring have been confirmed by the Ministry of Agriculture by Regulation No. 17 of 28 February 2007, which also provides guidelines for the prevention and control Enzootic leucosis of bovine animals and for the handling of products originating from suspected or infected animals. Bovine leucosis protection is a part of active control programmes the National Infectious Animal Disease Control Programme.

Number of cases of leucosis in bovine animals was 33349 in 1992. all diseased animals has been always eliminated. In 2004 number of bovine animals that were discovered to have leucosis and were eliminated was only 5. In 2005 number of positive cases were 69. In 2006 number of positive cases were 13. In accordance with § 10 of regulation of Minister of Agriculture "Requirements for controlling enzootic leucosis of bovine animals"¹ in case of dairy cattle, cows shall be checked twice a year by a serological examination of milk samples whereas during the taking of samples at least 30 per cent of cows are being milked; in case of herd of meat-producing bovine animals, bovine animals are examined serologically at least once a year by a random selection of blood samples taken from a slaughter-house (the number of samples to be examined during the year must constitute at least 30 per cent of the number of herd of bovine animals). Also all breeding bulls are serologically examined once day a year in artificial insemination centres of bovine animals.

¹ One document per disease is used unless all measures of the programme on the target population are used for the monitoring, control and eradication of different diseases.

² Indicate the year(s) for which co-financing is requested.

³ A concise description is given with data on the target population (species, number of herds and animals present and under the programme), the main measures (testing, testing and slaughter, testing and killing, qualification of herds and animals, vaccination) and the main results (incidence, prevalence, qualification of herds and animals). The information is given for distinct periods if the measures were substantially modified. The information is documented by relevant summary epidemiological tables, graphs or maps.

¹ In this Regulation account is taken of the requirements provided in EU Directives 77/391/EEC (OJ No L 145, 13.06.1977, p. 44), 78/52/EEC (OJ No L 015, 19.01.1978, p. 34) and 97/12/EEC (OJ No L 109, 25.04.1997, p. 1)

From year 2008 all the bovine animals over 24 months old are subjected to routine serological testing in accordance with Council Directive of 26 June 1964 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-community trade in bovine animals at yearly intervals.

An identification system making it possible to identify the herds of origin and transit for each bovine animal is in existence.

All bovine animals slaughtered have been subjected to a post-mortem examination by an official veterinarian.

All suspected cases of enzootic bovine leucosis has been fully investigated, including tracing back and forward, all herds of origin or transit were subjected to appropriate laboratory examination. While such examinations take place, the officially enzootic-bovine-leucosis-free status of the herds of origin or transit has been suspended until clinical or laboratory serological tests have ruled out the presence of enzootic bovine leucosis.

Number of tested animals under surveillance programme in Estonia 1998-2008:

County	Years										
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Harjumaa	10809	9510	10241	6499	6197	5347	3509	6998	7224	6490	6639
Hiiumaa	1654	1473	1010	632	565	469	404	960	940	1560	1092
Ida-Virumaa	5102	4667	3743	2188	2233	2882	2997	3533	3348	3331	3159
Jõgevamaa	20859	18262	17106	15608	12814	10400	10387	13907	13615	14099	12566
Järvamaa	23448	25168	16654	19109	19337	18070	19583	19629	18636	19140	19284
Läänemaa	6566	4449	5387	4584	4816	3890	4578	3913	4088	4475	3695
Lääne-Virumaa	20229	16820	12475	12093	12892	12509	12081	13825	14022	14670	14515
Pölvamaa	10539	9579	6710	5850	6121	5295	5064	5972	5110	5869	5096
Pärnumaa	23840	18800	14030	10113	9643	9548	9785	13135	13485	14724	13146
Raplamaa	12465	13014	10172	9468	7400	7042	6479	8726	8432	8232	9276
Saaremaa	10291	8905	8550	6925	6412	6003	5737	6820	7347	8288	8835
Tartumaa	12222	10482	7553	6831	6431	6156	5926	7772	7640	8220	8934
Valgamaa	8459	6782	5062	4020	3933	3802	3663	4954	4779	4709	4850
Viljandimaa	14540	12705	10267	8460	8136	7938	4591	8863	9177	8797	8531
Võrumaa	6638	4612	5137	4342	3987	3795	3124	4667	4249	4533	5179
Total	187661	165228	134097	116722	110917	103146	100908	123674	122092	127137	124797

The implementation of the programme for the control of bovine enzootic leucosis has given desired results. All positive bovine animals discovered to have leucosis were eliminated.

3. Description of the submitted programme⁴:

The monitoring and surveillance in the field of animal health is performed on the basis of the State Programme on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases. This is an

⁴ A concise description of the programme is given with the main objective(s) (monitoring, control, eradication, qualification of herds and/or regions, reducing prevalence and incidence), the main measures (testing, testing and slaughter, testing and killing, qualification of herds and animals, vaccination), the target animal population and the area(s) of implementation and the definition of a positive case.

annual programme adopted with the decree of Director General of VFB on the basis of Animal Infectious Disease Control Act.

State Programme on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases 2009:

State Programme of
2009.pdf

Monitoring:

State Programme on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases in 2009:

Basis: Decree on Control of Enzootic Bovine Leucosis,

Council Directive of 26 June 1964 64/432/EEC on animal health problems affecting intra-community trade in bovine animals and swine

In the a leucosis-free herds:

1. All bovine animals in this herd aged over 24 months of age have reacted negatively during the preceding 12 months to two tests, at an interval of at least four months. In case of dairy cattle, cows shall be checked by a serological examination of milk samples, blood samples are collected from all other bovine animals;

2. All bulls in artificial insemination centres are examined serologically.

If a leucosis-free herd is found to be infected after a serological examination, the status shall remain suspended until the following requirements are complied with:

- 1) a bovine animal that has reacted positively to a serological test and, in the case of a cow, any calf it may have produced, must have left the herd for slaughter under the supervision of the Veterinary and Food Board;
- 2) Veterinary and Food Board may grant a derogation from the obligation to slaughter the calf of an infected cow where it was separated from its mother immediately after calving. In this case, the calf must remain in the same herd until it reaches 24 months of age (except for a slaughter animal) and prior to its removal from a herd must be serologically examined pursuant to the requirements provided in clause 3) and reacts negatively to a serological test;
- 3) all bovine animals that are older than six months of age react negatively to a serological test that is conducted at least three months after slaughtering of a bovine animal and its calves that have reacted positively to a serological test;
- 4) an epidemiological inquiry has been conducted and the herds linked epidemiologically to the infected herd and that are older than six months of age are examined serologically and react negatively to the serological test. Regulation No 17, §10 (28.02.2007).

Prohibitions: Holding infected or suspected of being infected with enzootic bovine leucosis is subjected under official restrictions with effective preventive methods against the spread of the disease. This includes strict prohibition of all movement and transportation of animal and person other than official veterinarians and those concerned with the care of the animals. (Regulation No 17 § 15 (28.02.2007)).

Eradication: Slaughtering of infected bovine animals and bovine animals that react positively to a serological test:

Bovine animals that are infected with leucosis and bovine animals that react positively to a serological test shall be slaughtered by a general procedure after completing the slaughtering of healthy bovine animals and removal of their carcasses and other materials of slaughtering. It is prohibited to collect, for veterinary or medical purpose, the blood, endocrinological and other organs of bovine animals that are infected with leucosis and of bovine animals that react positively to a serological test. After detecting a tumour, the veterinarian conducting the inspection of meat shall take the necessary samples and send them to a laboratory for histological examination. (Regulation No 17, §16 (28.02.2007))

Use of meat and milk obtained from infected bovine animals and bovine animals that react positively to a serological test

- (1) Organs that are affected from tumours of leucosis shall be disposed.

- (2) In case of generalised tumour of leucosis, the whole carcasses and internal organs shall be disposed.

- (3) The meat of bovine animals that react positively to a serological test is allowed to be used in the general procedure.

- (4) The use of milk from cows that react positively to a serological test for food and feed for bovine animals without the heat treatment eradicating the leucosis virus is prohibited. (Regulation No 17, §17 (28.02.2007))

4. Measures of the submitted programme

4.1. *Summary of measures under the programme*

Duration of the programme: 2001-2009

First year:2001

Last year:2009

Control

Eradication

Testing

Testing

Slaughter of animals tested positive

Slaughter of animals tested positive

Killing of animals tested positive

Killing of animals tested positive

Vaccination

Extended slaughter or killing

Treatment

Disposal of products

Disposal of products

Eradication, control or monitoring.

Other measures (specify):

4.2. *Organisation, supervision and role of all stakeholders⁵ involved in the programme:*

The Veterinary and Food Board, a governmental agency carrying out its tasks under the government of the Ministry of Agriculture, functions as a supervising body and sees to that that the requirements stipulated by the legislation that governs veterinary, food safety, market regulation, animal welfare and farm animal breeding are followed and executes supervision over fulfilment of these requirements and applies enforcement by state pursuant to the procedures and in the amount prescribed by law. In addition to the mentioned acts, VFB adheres in its professional activities the Trade, Import And Export of Animals and Animal Products Act, the Import and Export Veterinary Control Act, the Animal Protection Act, the Farm Animals Breeding Act, the Organic Farming Act, the Medicinal Products Act, the Common Agricultural Policy Implementation Act, the Feeding Stuffs Act and other legislation laid down pursuant to these acts.

The broader objective of VFB is to ensure the consumers the production of safe, healthy and quality raw materials for food and food, to prevent and eradicate infectious animal diseases, to protect people from diseases common to both people and animals and diseases that are spread by animals, but at the same time to protect animals from human activity or inactivity endangering their health and welfare, to ensure productivity of farm animals and increase their genetic value, and to preserve genetic pool and profitability of keeping animals.

The tasks of the Veterinary and Food Board are to:

- plan and organise the prevention and control of infectious animal diseases;
- protect humans from diseases common to both people and animals;
- protect animals from factors endangering their welfare and demand that the animals are kept and treated as appropriate;
- grant approval to enterprises involved in handling foodstuffs and persons who determine the quality classes of carcasses;
- check the safety of raw material for food and food when raw material for food and food are produced, during their preliminary processing, processing, transportation and wholesale;

⁵ Describe the authorities in charge of supervising and coordinating the departments responsible for implementing the programme and the different operators involved. Describe the responsibilities of all involved.

- execute supervision over organic processing of raw material for food and food;
- organise laboratory analysis in order to diagnose infectious animal diseases and assess the properties of food, feedingstuffs, hay, straw, medicated feedingstuffs and drinking water;
- protect the environment from harmful factors that are the result of keeping animals or infectious animal diseases;
- issue activity licences for the provision of veterinary services;
- control the use of medicinal products and medicated feedingstuffs by veterinarians and animal-keepers manufacturing animal products;
- check animals, raw material for food and food, including checks of products of animal origin and agricultural products carrying markings that refer to organic farming, upon their importation to the Republic of Estonia;
- arrange the grant of approval to persons involved in animal breeding;
- execute supervision over animal breeding;
- organise preservation of genetic resources of farm animals;
- organise control procedures necessary for the implementation market regulation measures on milk and meat market.

In performing its tasks, VFB uses the services of the Veterinary and Food Laboratory, laboratories authorised in accordance with the Veterinary Activities Organisation Act, laboratories that hold an activity licence for a veterinary laboratory and laboratories authorised in accordance with the Food Act.

The organisation of the Veterinary and Food Board consists of the Central Office and 15 local offices – Veterinary Centres in the counties.

When the main objective of the Central Office is to coordinate supervision, the local offices carry out supervision.

The Central Office of the Veterinary and Food Board consists of five departments:

- the Animal Health and Welfare Department consists of the Animal Health Office and the Animal Welfare Office.
- the Food Department consists of the Office for Food of Non-Animal Origin and the Office for Food of Animal Origin.
- the Animal Breeding and Market Regulation Control Department consists of the Office of Animal Breeding Control, the Office of Genetic Resources and the Market Regulation Control Office.
- the Trade, Import and Export Department consists of the Surveillance and Control Office and six Border Inspection Posts, the Veterinary and Food Control Offices of Lohamäe, Paldiski, Narva, Paldjassarre, Muuga Port and Dirham.
- the General Department consists of the Accounting Office, the Budgeting Office, the Personnel Office, the Administrative Office, and the Public Relations and IT Office.

VFB employs currently 346 people, 111 work in the Central Office and 235 in the counties Veterinary Centres.

In addition to the above-mentioned employees, 157 authorised veterinarians hold an activity licence and they have been granted the authority to check the state of the objects that are within the competence of VFB pursuant to the Veterinary Activities Organisation Act. The Veterinary and Food Board is managed by the Director General -Ago Pärtel.

The structural units Animal Health and Welfare Department are the Animal Health Office and the Animal Welfare Office.

The Animal Health Office organises infectious animal diseases control and applies measures for the protection of people from diseases common to both humans and animals and diseases that are spread by animals; executes supervision over the identification and registration of animals and conducts veterinary controls of movements of animals in the state; deals with the protection of the environment from harmful factors related to animal-keeping and animal

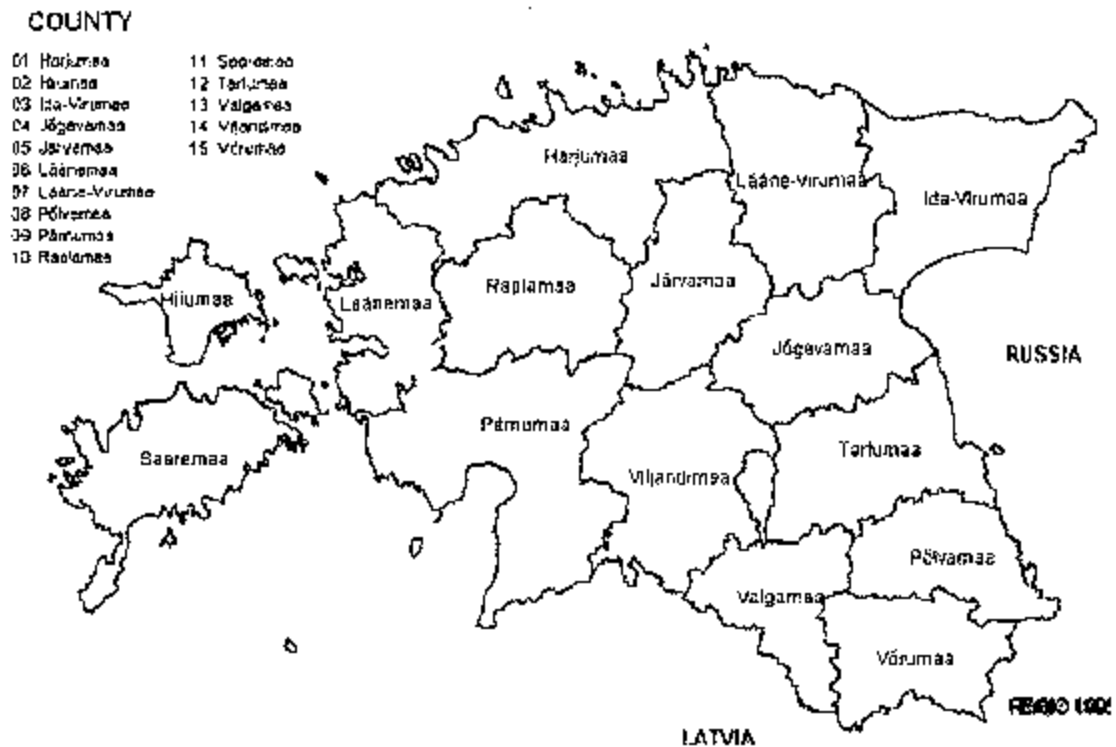
diseases; controls the use of medicines and medicated feedingstuffs by veterinarians and animal-keepers producing animal products; arranges the work of the state veterinary service and coordinates and executes supervision over veterinary aid, treatment and prevention; grants approval to and organises registration of buildings and facilities where animals are kept; advises on building design documentation; participates in the preparation and carrying out of state and international projects on animal health.

In executing its tasks:

- the Animal Health Office advises and carries out training courses for the supervisory officials of local offices (Veterinary Centres in the counties) and authorised veterinarians;
- coordinates and examines their work;
- issues precepts and decisions for correction of deficiencies;
- communicates with the officials of foreign countries, other authorities, ministries, public organisations (OIE, the European Commission, WHO, etc).

There is an animal health specialist in every county, who is responsible for solving the problems of this particular field. All personnel working in animal health and welfare field are veterinarians.

4.3. Description and demarcation of the geographical and administrative areas in which the programme is to be implemented⁶:

EEL programme is active in all 15 counties.

⁶ Describe the name and denomination, the administrative boundaries, and the surface of the administrative and geographical areas in which the programme is to be applied. Illustrate with maps.

4.4. Description of the measures of the programme⁷:

4.4.1. Notification of the disease:

EBL is notifiable according to the Minister of Agriculture Regulation No. 34 of 25 November 1999 "List of Notifiable Diseases and Diseases subject to Registration".

No 34. Notification
of the disease in Estc

Infectious Animal
Disease Control Act.1

4.4.2. Target animals and animal population:

All bovine animals in a herd are subjected to laboratory investigation, aiming at retaining and/or restoring officially the enzootic bovine leucosis free health status as ruled by Directive 64/432/EEC. (Regulation by the Ministry of Agriculture No 17 §3 28 February 2007).

4.4.3. Identification of animals and registration of holdings:

All bovine animals in Estonia are covered by State Programme on Monitoring and Surveillance of Animal Infectious Diseases and therefore also by the programme. All bovine animals and holdings in Estonia are registered in the Central register of Agriculture Animals (The Minister of Agriculture Regulation No 88, §1, 18.12.2002).

4.4.4. Qualifications of animals and herds⁸:

A herd is considered as EBL free, if:

- there is no evidence, either clinical or as a result of laboratory tests, of any case of enzootic bovine leucosis in the herd and no such has been confirmed in the previous two year; and all animals over 24 months of age have reacted negatively during the preceding 12 months to two tests carried out in accordance with Annex D Chapter II of Directive 64/432, at an interval of at least four months; or
- it meets the requirements of above and is situated in an officially enzootic-bovine-leucosis-free country or region.

(Regulation by the Ministry of Agriculture No 17 §3, §4 28 February 2007.)

4.4.5. Rules on the movement of animals:

While dispatched, animals must be accompanied with the veterinary certificate, where the basis of their state of health should be verified, certifying that the certain contagious animal diseases transmissible by the relevant animal species has not been detected in the place of the animals origin. On the basis of the Rules on the contagious animal diseases, the trade of bovine animals shall be possible only from a herd that is officially free of EBL. Movements of the sick

⁷ A comprehensive description needs to be provided of all measures unless reference can be made to Community legislation. The national legislation in which the measures are laid down is mentioned.

⁸ To mention only if applicable.

and injured animals to the slaughterhouse shall be carried out on the basis of a veterinary permission only.

(Regulation on requirements for controlling enzootic leucosis of bovine animals No 17 §6)

4.4.6. Tests used and sampling schemes:

All bovine animals in this herd aged over 24 months of age have reacted negatively during the preceding 12 months to two tests, at an interval of at least four months. In case of dairy cattle, cows shall be checked by a serological examination of milk samples, blood samples are collected from all other bovine animals. All bulls in artificial insemination centres are examined serologically.

(Regulation on requirements for controlling enzootic leucosis of bovine animals No 17 §7)

4.4.7. Vaccines used and vaccination schemes:

Vaccination of bovine animals is forbidden in Estonia.

(Regulation on requirements for controlling enzootic leucosis of bovine animals No 17 §5)

4.4.8. Information and assessment on bio-security measures management and infrastructure) in place in the holdings involved:

While dispatched, animals must be accompanied with the veterinary certificate, where the basis of their state of health should be verified, certifying that the certain contagious animal diseases transmissible by the relevant animal species has not been detected in the place of the animals origin. On the basis of the Rules on the contagious animal diseases, the trade of bovine animals and animal products and/or products of animal origin shall be possible only from a herd that is officially free of EBL. Movements of the sick and injured animals to the slaughterhouse shall be carried out on the basis of a veterinary permission only.

(Regulation on requirements for controlling enzootic leucosis of bovine animals No 17 §18)

4.4.9. Measures in case of a positive result³:

If EBL is confirmed in a herd by laboratory testing, the head of the local agency of the Veterinary and Food Board suspends the status of a leucosis-free herd. According to the control and surveillance program the blood of all bovine animals in a herd over the age of 12 months are subjected to laboratory investigation, aiming at retaining and/or restoring officially the enzootic bovine leucosis free health status as ruled by Directive 64/432/EEC. Bovine animals and the calves of positive cows that are infected with leucosis that react

---

³ A short description is provided of the measures as regards positive animals (slaughter, destination of carcasses, use or treatment of animal products, the destruction of all products which could transmit the disease or the treatment of such products to avoid any possible contamination, a procedure for the disinfection of infected holdings, the therapeutic or preventive treatment chosen, a procedure for the restocking with healthy animals of holdings which have been depopulated by slaughter and the creation of a surveillance zone around the infected holding.).

positively to a serological test will be slaughtered immediately under the supervision of the veterinary authorities.

Holdings infected or suspected of being infected with enzootic bovine leucosis are subjected under official restrictions with effective preventive methods against the spread of the disease. This includes strict prohibition of all movement and transportation of animals and persons other than official veterinarians and those concerned with the care of the animals.

It is prohibited to collect, for veterinary or medical purpose, the blood, endocrinological and other organs of bovine animals that are infected with leucosis and of bovine animals that react positively to a serological test.

After detecting a tumour, the veterinarian conducting the inspection of meat shall take the necessary samples and send them to a laboratory for histological examination (Regulation by the Ministry of Agriculture No 17 §15 28 February 2007.)

4.4.10. Compensation scheme for owners of slaughtered and killed animals:

In Estonia has not measures and applicable legislation compensation for owners of slaughtered and killed animals

Regulation on requirements for controlling enzootic leucosis of bovine animals No 17

4.4.11. Control on the implementation of the programme and reporting:

The Veterinary and Food Board shall keep a register of the bovine animals and herds that are included in the enzootic leukosis control programme and other bovine animals and herds or that are carriers of leukosis virus or are suspected of leukosis and infected by the leukosis virus over bovine animals slaughtered at the request of the Veterinary and Food Board.

(Regulation on requirements for controlling enzootic leucosis of bovine animals No 17 §16)

5. **Benefits of the programme**¹⁰:

Due to the State Program on Monitoring and Surveillance of Animal infectious Diseases Estonia intends to apply for Leucosis free status.

¹⁰

A description is provided of the benefits for farmers and society in general.

6. Data on the epidemiological evolution during the last five years¹¹

6.1. Evolution of the disease¹²

6.1.1. Data on herds^(a) (one table per year and per disease/species)

Year: 2008

Disease^(b): EBL

Situation on date: 31.12.2008

Animal species: bovis

Region ^(c)	Total number of herds ^(d)	Total number of herds under the programme	Number of herds checked ^(e)	Number of positive herds ^(f)	Number of new positive herds ^(g)	Number of herds depopulated	% positive herds depopulated	% herd coverage	INDICATORS		
									% positive herds	Period herd prevalence	% new positive herds Herd incidence
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5) x 100	9 = (4/3) x 100	10 = (5/4) x 100	11 = (6/4) x 100	
Estonia	6144	6144	6144	3	3	0	0	100	0,04	0,04	0,04
Total	6144	6144	6144	3	3	0	0	100	0,04	0,04	0,04

Year: 2007

Disease^(b): EBL

Situation on date: 31.12.2007

Animal species: bovis

Region ^(c)	Total number of herds ^(d)	Total number of herds under the programme	Number of herds checked ^(e)	Number of positive herds ^(f)	Number of new positive herds ^(g)	Number of herds depopulated	% positive herds depopulated	% herd coverage	INDICATORS		
									% positive herds	Period herd prevalence	% new positive herds Herd incidence
1	2	3	4	5	6	7	8 = (7/5) x 100	9 = (4/3) x 100	10 = (5/4) x 100	11 = (6/4) x 100	
Estonia	7224	7224	7224	3	3	0	0	100	0,04	0,04	0,04
Total	7224	7224	7224	3	3	0	0	100	0,04	0,04	0,04

¹¹ The data on the evolution of the disease are provided according to the tables below where appropriate.

¹² No data to provide in case of rabies.

Year:2006

Situation on date:31.12.2006

Region ^(a)	Disease ^(b) : Enzootic bovine leucosis			Animal species: Bovis			INDICATORS		
	Total number of herds under the programme	Number of herds checked ^(c)	Number of positive herds ^(d)	Number of new positive herds ^(e)	Number of herds depopulated	% positive herds depopulated	% herd coverage	% positive herds Period herd prevalence	% new positive herds Herd incidence
1	3	4	5	0	7	8 (75%)x100	9 (63)x100	20 (44)x100	11 (64)x100
Estonia	9267	9267	8	5	0		100	0,1	0,06
Total	9267	9267	8	5	0		100	0,1	0,06

Year:2005

Situation on date:31.12.2005

Region ^(a)	Disease ^(b) : Enzootic bovine leucosis			Animal species: Bovis			INDICATORS		
	Total number of herds under the programme	Number of herds checked ^(c)	Number of positive herds ^(d)	Number of new positive herds ^(e)	Number of herds depopulated	% positive herds depopulated	% herd coverage	% positive herds Period herd prevalence	% new positive herds Herd incidence
1	7	3	4	5	0	8 (75%)x100	9 (63)x100	10 (59)x100	11 (64)x100
Estonia	8149	7743	7745	8	0	0	100	0,1	0,09
Total	8149	7745	7745	8	0	0	100	0,1	0,09

Year:2004

Situation on date:31.12.2004

Region ^(a)	Disease ^(b) : Enzootic bovine leucosis			Animal species: Bovis			INDICATORS		
	Total number of herds under the programme	Number of herds checked ^(c)	Number of positive herds ^(d)	Number of new positive herds ^(e)	Number of herds depopulated	% positive herds depopulated	% herd coverage	% positive herds Period herd prevalence	% new positive herds Herd incidence
1	2	3	4	5	0	8 (75%)x100	9 (43)x100	10 (54)x100	11 (64)x100
Estonia	8624	5585	5585	2	1	50	100	0,035	0,018
Total	8624	5585	5585	2	1	50	100	0,035	0,018

- (a) Herds or flocks or holdings as appropriate.
- (b) Disease and animal species if necessary.
- (c) Region as defined in the eradication programme of the Member State.
- (d) Total number of herds existing in the region including eligible herds and non-eligible herds for the programme.
- (e) Check means to perform a herd level test under the programme for the respective disease with the purpose of maintaining or upgrading, the health status of the herd. In this column a herd must not be counted twice even if has been checked more than once.
- (f) Herds with at least one positive animal during the period independent of the number of times the herd has been checked.
- (g) Herds which status in the previous period was *Unknown*, *Not free-negative*, *Free*, *Officially Free* or *Suspended* and have at least one animal tested positive in this period.

6.1.2. Data on animals (one table per year and per disease/species)

Year: 2008

Situation on date: 31.12.2008

Disease^(a): EBL

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Total number of animals ^(c)	Number of animals ^(d) to be tested under the programme	Number of animals ^(d) tested	Number of animals tested individually ^(e)	Number of positive animals	Slaughtering		INDICATORS	
						Number of animals with positive result slaughtered or culled	Total number of animals slaughtered ^(f)	% coverage at animal level	% positive animals Animal prevalence
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (4/3)x100	10 (6/4)x100
Estonia	236681	124797	124797	124797	4	4	4	100	0.003
Total	236681	124797	124797	124797	4	4	4	100	0.003

Year: 2007

Situation on date: 31.12.2007

Disease^(a): EBL

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Total number of animals ^(c)	Number of animals ^(d) to be tested under the programme	Number of animals ^(d) tested	Number of animals tested individually ^(e)	Number of positive animals	Slaughtering		INDICATORS	
						Number of animals with positive result slaughtered or culled	Total number of animals slaughtered ^(f)	% coverage at animal level	% positive animals Animal prevalence
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (4/3)x100	10 (6/4)x100
Estonia	242462	127137	127137	127137	3	3	3	100	0.002
Total	242462	127137	127137	127137	3	3	3	100	0.002

Year: 2006

Situation on date: 31.12.2006

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Total number of animals ^(c)	Number of animals ^(d) to be tested under the programme	Number of animals ^(d) tested	Number of animals tested individually ^(e)	Number of positive animals	Slaughtering		INDICATORS	
						Number of animals with positive result slaughtered or culled	Total number of animals slaughtered ^(f)	% coverage at animal level	% positive animals Animal prevalence
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (4/3)x100	10 (6/3)x100
Estonia	252717	133980	125092	125092	13	13	13	91	0.01

Total	252717	133980	122092	122092	13	13	91	0.01
-------	--------	--------	--------	--------	----	----	----	------

Year:2005

Situation on date:31.12.2005

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Total number of animals ^(c)	Number of animals ^(d) to be tested under the programme	Number of animals ^(d) tested	Number of animals tested individually ^(e)	Number of positive animals	Slaughtering		INDICATORS	
						Number of animals with positive result slaughtered or culled	Total number of animals slaughtered ^(f)	% coverage at animal level	% positive animals Animal prevalence
1	2	3	4	5	6	7	8	9=4.3x100	10=4.3x100
Estonia	253223	133752	133980	133980	69	69	69	100.9	0.03
Total	253223	133752	133980	133980	69	69	69	100.9	0.03

Year:2004

Situation on date:31.12.2004

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Total number of animals ^(c)	Number of animals ^(d) to be tested under the programme	Number of animals ^(d) tested	Number of animals tested individually ^(e)	Number of positive animals	Slaughtering		INDICATORS	
						Number of animals with positive result slaughtered or culled	Total number of animals slaughtered ^(f)	% coverage at animal level	% positive animals Animal prevalence
1	2	3	4	5	6	7	8	9=4.3x100	10=4.3x100
Estonia	243918	111000	106908	106908	5	5	5	91	0.005
Total	243918	111000	106908	106908	5	5	5	91	0.005

(a) Disease and animal species if necessary.

(b) Region as defined in the approved eradication programme of the Member State.

(c) Total number of animals existing in the region including eligible herds and non-eligible herds for the programme.

(d) Includes animals tested individually or under bulk level scheme.

(e) Include only animals tested individually, do not include animals tested by bulk level samples (for instance: milk bulk tank tests).

(f) Include all positive animal slaughtered and also the negative animals slaughtered under the programme.

6.2. Stratified data on surveillance and laboratory tests

6.2.1. Stratified data on surveillance and laboratory tests (one table per year and per disease/species)

Year: 2008

Disease^(a): FBL

Animal species/category: Bovis

Description of the used serological tests: Veterinary and Food Laboratory use ELISA AB- testkit (from milk samples). For conformation VFL use immunodiffusion test from blood sample Description of the used microbiological or virological tests: not use

Region ^(b)	Serological tests		Microbiological or virological tests		Other tests	
	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(d)	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(d)	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(d)
Estonia	4	0	0	0	0	0
Total	4	0	0	0	0	0

Year: 2007

Disease^(a): FBL

Animal species/category: Bovis

Description of the used serological tests: Veterinary and Food Laboratory use ELISA AB- testkit (from milk samples). For conformation VFL use immunodiffusion test from blood sample Description of the used microbiological or virological tests: not use

Region ^(b)	Serological tests		Microbiological or virological tests		Other tests	
	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(d)	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(d)	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(d)
Estonia	3	0	0	0	0	0
Total	3	0	0	0	0	0

(a) Disease and animal species if necessary.

(b) Region as defined in the approved eradication programme of the Member State.

(c) Number of samples tested.

(d) Number of positive samples.

Year: 2006

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species/category: Bovis

Description of the used serological tests: Veterinary and Food Laboratory use ELISA AB- testkit (from milk samples). For conformation VFL use immunodiffusion test from blood samples Description of the used microbiological or virological tests: not use

Region ^(a)	Serological tests		Microbiological or virological tests		Other tests	
	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(e)	Number of samples tested ^(d)	Number of positive samples ^(c)	Number of samples tested ^(d)	Number of positive samples ^(e)
Estonia	12 092	13	0	0	0	0
Total	12 092	13	0	0	0	0

Year: 2005

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species/category^(b): Bovis

Description of the used serological tests: Veterinary and Food Laboratory use ELISA AB- testkit (from milk samples). For confirmation VFL use immunodiffusion test from blood samples Description of the used microbiological or virological tests: not use Description of the other used tests: not use

Region ^(a)	Serological tests		Microbiological or virological tests		Other tests	
	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(e)	Number of samples tested ^(d)	Number of positive samples ^(c)	Number of samples tested ^(d)	Number of positive samples ^(e)
Estonia	13 980	69	0	0	0	0
Total	13 980	69	0	0	0	0

Year: 2004

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species/category^(b): Bovis

Description of the used serological tests: Veterinary and Food Laboratory use ELISA AB- testkit (from milk samples). For confirmation VFL use immunodiffusion test from blood samples Description of the used microbiological or virological tests: not use Description of the other used tests: not use

Region ^(a)	Serological tests		Microbiological or virological tests		Other tests	
	Number of samples tested ^(c)	Number of positive samples ^(e)	Number of samples tested ^(d)	Number of positive samples ^(c)	Number of samples tested ^(d)	Number of positive samples ^(e)
Estonia	10 250	5	0	0	0	0
Total	10 250	5	0	0	0	0

6.3. Data on infection (one table per year and per disease/species)

Year:2008

Disease^(a):EBL

Animal species:Bovis

Region ^(b)	Number of herds infected ^(c)	Number of animals infected
Estonia	3	4
Total	3	4

Year:2007

Disease^(a):EBL

Animal species:Bovis

Region ^(b)	Number of herds infected ^(c)	Number of animals infected
Estonia	3	3
Total	3	3

(a) Disease and animal species if necessary.

(b) Region as defined in the eradication programme of the Member State.

(c) Herds or flocks or holdings as appropriate.

Year:2006

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Number of herds infected ^(c)	Number of animals infected
Estonia	8	13
Total	8	13

Year:2005

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Number of herds infected ^(c)	Number of animals infected

Estonia	8	69
Total	8	69

Year: 2004   **Disease^(a): Enzootic bovine leucosis**   **Animal species: Bovis**

Region ^(b)	Number of herds infected ^(c)	Number of animals infected
Estonia	2	5
Total	2	5

6.4. Data on the status of herds at the end of each year¹³

Year: 2008

Disease^(a): EBL

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Status of herds and animals under the programme ^(c)															
	Total number of herds and animals under the programme		Unknown ^(d)		Not free or not officially free from disease		Last check positive ^(e)		Last check negative ^(e)		Free or officially free from disease status suspended ^(f)		Free from disease ^(g)		Officially free from disease ^(g)	
	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)
Estonia	6144	236681	0	0	3	4	6141	236677	3	4	3	4	6141	236677	0	0
Total	6144	236681	0	0	3	4	6141	236677	3	4	3	4	6141	236677	0	0

Year: 2007

Disease^(a): EBL

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Status of herds and animals under the programme ^(c)															
	Total number of herds and animals under the programme		Unknown ^(d)		Not free or not officially free from disease		Last check positive ^(e)		Last check negative ^(e)		Free or officially free from disease status suspended ^(f)		Free from disease ^(g)		Officially free from disease ^(g)	
	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)	Herds	Animals ^(g)
Estonia	7224	242462	0	0	3	3	7221	242459	3	3	3	3	7221	242459	0	0
Total	7224	242462	0	0	3	3	7221	242459	3	3	3	3	7221	242459	0	0

Year: 2006

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region^(b) Status of herds and animals under the programme^(c)

¹³ Only data to provide for bovine tuberculosis, bovine brucellosis, ovine and caprine brucellosis (B. melitensis), enzootic bovine leucosis (EBL) and Aujeszky's disease.

Year:2005	Total number of herds and animals under the programme		Unknown ^(d)		Not free or not officially free		Free ^(b)		Officially free ^(c)			
	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Last check positive ^(c)	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)
Estonia	9267	252704	0	0	8	13	9259	252704	8	13	9259	252704
Total	9267	252704	0	0	8	13	9259	252704	8	13	9259	252704

Year:2005

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Status of herds and animals under the programme ^(e)											
	Total number of herds and animals under the programme		Unknown ^(d)		Not free or not officially free		Free or officially free suspended ^(f)		Free ^(b)		Officially free ^(c)	
	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Last check positive ^(c)	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)
Estonia												
Total	6085	133980	0	0	8	69	6077	133917	8	69	6077	133917

Year:2004

Disease^(a): Enzootic bovine leucosis

Animal species: Bovis

Region ^(b)	Status of herds and animals under the programme ^(e)											
	Total number of herds and animals under the programme		Unknown ^(d)		Not free or not officially free		Free or officially free suspended ^(f)		Free ^(b)		Officially free ^(c)	
	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Last check positive ^(c)	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)	Herds	Animals ^(d)
Estonia												
Total	6085	133980	0	0	8	69	6077	133917	8	69	6077	133917

	Herds	Animals ^(a)	Herds	Animals ^(a)	Herds	Animals ^(a)	Herds	Animals ^(a)	Herds	Animals ^(a)	Herds	Animals ^(a)	Herds	Animals ^(a)	Herds	Animals ^(a)
Estonia	585	111000	0	0	3	5	582	100903	3	5	582	100903	0	0	0	0
Total	585	111000	0	0	3	5	582	100903	3	5	582	100903	0	0	0	0

7.1. Targets related to testing (one table for each year of implementation)

7.1.1. Targets on diagnostic tests

Disease ^(a) , 2010	Animal species: Bovis		Type of the test ^(c)	Target population ^(b)	Type of sample ^(e)		Objective ^(d)	Number of planned tests
	Region ^(a)	Type of the test ^(c)			Type of sample ^(e)	Type of sample ^(e)		
Estonia		AB-Elisa AB-Elisa		Dairy cattle All bovine animals aged over 24 months, all bulls in artificial insemination centres	milk Blood sera	surveillance surveillance		103985 25350
Total								129335

(a) Disease and species if necessary

(b) Region as defined in the approved eradication programme of the Member State

(c) Description of the test (for instance SN-test, AB-Elisa, RBT, ...)

(d) Specification of the targeted species and the categories of targeted animals (for instance sex, age, breeding animal, slaughter animal, ...)

(e) Description of the sample (for instance blood, serum, milk, ...)

(f) Description of the objective (for instance qualification, surveillance, confirmation of suspected cases, monitoring of campaigns, seroconversion, control on deleted vaccines, testing of vaccine, control of vaccination, ...)

7.1.2. Targets on testing herds and animals¹⁴

7.1.2.1 Targets on the testing of herds^(a)

Disease ^(b) , EBL	Animal species: Bovis						TARGET INDICATORS			
	Total number of herds ^(c)	Total number of herds under the programme	Number of herds expected to be checked ^(e)	Number of expected positive herds ^(f)	Number of expected new positive herds ^(g)	Number of herds expected to be depopulated	% positive herds expected to be depopulated	Expected % herd coverage	% positive herds Expected period herd prevalence	% new positive herds Expected herd prevalence
1	2	3	4	5	6	7	$8 = (7/5) \times 100$	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (5/4) \times 100$	$11 = (6/4) \times 100$
Estonia	6144	6144	6144	3	1	0	0	100	0.04	0.01
Total	6144	6144	6144	3	1	0	0	100	0.04	0.01

(a) Herds or flocks, or holdings as appropriate.

(b) Disease and animal species if necessary.

(c) Region as defined in the approved eradication programme of the Member State.

(d) Total number of herds existing in the region including eligible herds and non-eligible herds for the programme.

(e) Check means to perform a herd level test under the programme for the respective disease with the purpose of maintaining, upgrading, etc., the health status of the herd. In this column a herd must not be counted twice even if it has been checked more than once.

(f) Herds with at least one positive animal during the period independent of the number of times the herd has been checked.

(g) Herds which status in the previous period was *Unknown*, *Not free-negative*, *Free*, *Officially Free* or *Suspended* and have at least one positive animal in this period.

7.1.2.2. Targets on the testing of animals

Disease ^(a) , FBI	Animal species: Bovis									
	Region ^(b)	Total number of animals ^(c)	Number of animals ^(c) under the programme	Number of animals ^(d) expected to be tested	Number of animals to be tested individually ^(d)	Number of expected positive animals	Number of animals with positive result expected to be slaughtered or called	Total number of animals expected to be slaughtered ^(d)	Expected % coverage at animal level	% positive animals (Expected animal prevalence)
	1	2	3	4	5	6	7	8	$9 = (4/3) \times 100$	$10 = (6/4) \times 100$
Estonia		236681	129335	129335	129335	1	1	1	100	0.0007
Total		236681	129335	129335	129335	1	1	1	100	0.0007

(a) Disease and animal species if necessary.

(b) Region as defined in the approved eradication programme of the Member State.

(c) Total number of animals existing in the region including eligible herds and non-eligible herds for the programme.

(d) Includes animals tested individually or under bulk level scheme.

(e) Include only animals tested individually, do not include animals tested by bulk level samples (for instance milk bulk tank tests).

(f) Include all positive animals slaughtered and also the negative animals slaughtered under the programme.

7.2. Targets on qualification of herds and animals¹⁵ (one table for each year of implementation)

Disease ^(a) : EBL	Animal species: Bovis													
	Total number of herds and animals under the programme		Expected unknown ^(d)				Expected not free or not officially free from disease				Targets on the status of herds and animals under the programme ^(e)			
			Last check positive ^(c)		Last check negative ^(c)		Expected free or officially free from disease status suspended ^(g)		Expected free from disease ^(h)		Expected officially free from disease ^(h)			
Region ^(b)	Herds	Animals ^(c)	Herds	Animals ^(c)	Herds	Animals ^(c)	Herds	Animals ^(c)	Herds	Animals ^(c)	Herds	Animals ^(c)	Herds	Animals ^(c)
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Estonia	6144	236681	0	0	3	4	6141	236677	3	802	6141	235879	0	0
Total	6144	236681	0	0	3	4	6141	236677	3	802	6141	235879	0	0

(a) Disease and species if necessary

(b) Region as defined in the approved eradication programme of the Member State

(c) At the end of the year

(d) Unknown: No previous checking results available

(e) Not free and last check positive: Herd checked with at least one positive result in the latest check

(f) Not free and last check negative: Herd checked with negative results in the latest check but not being *Free* or *Officially Free*

(g) Suspended as defined for the respective disease in Community or national legislation where appropriate or according national legislation.

(h) Free herd as defined for the respective disease where appropriate in Community or national legislation where appropriate or according national legislation

(i) Officially free herd as defined for the respective disease where appropriate in Community or national legislation where appropriate or according national legislation

(j) Include animals under the programme in the herds with the referred status (left column)

8. Detailed analysis of the cost of the programme (one table per year of implementation)

Costs related to	Specification	Number of units	Unitary cost in €	Total amount in €	Community funding requested (yes/no)
1. Testing					
1.1. Cost of the analysis	Test: ELISA AB- <i>test</i> H	129335	0,3	38801	Yes
1.2. Cost of sampling	Cost of milk sampling	103985	0,45	46793	No
	Cost of blood sampling	25350	0,96	24336	No
1.3. Other costs	Cost of means to blood sampling	25350	0,32	8112	No
	TOTAL			118042	

VETERINAAR- JA TOIDUAMET
PEADIREKTOR

KÄSKKIRI

TALLINN

10.09.2009

**2009. aasta riikliku loomatauditõrje
programmi kinnitamine**

Loomatauditõrje seaduse paragrahvi 43^a lõike 2 ning Veterinaar- ja Toiduameti põhinääruse § 8 lõike 2 alusel:

1. Kinnitau:

1.1 Riikliku loomatauditõrje programmi 2009. aastal (lisatud)

2. Kehtestan programmi täitmiseks järgneva korra:

2.1 Loomatervishoiu, loomakaitse ja söötade osakonnal koostada riikliku loomatauditõrje koondprogrammi alusel loomatauditõrje programmid maakondade veterinaar keskustele ning edastada need e-maili teel;

2.2 Täiendavad uuringud tuleb eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga;

2.3 Plaanilised proovid võetakse ja saadetakse laboratooriumi ajavahemikus 10. jaanuar 2009 kuni 30. november 2009 (välja arvatud tapale saadetavate lindude uuringud salmonellooside suhtes);

2.4 Iga kord enne proovi(de) saatmist mikrobioloogiliseks või virooloogiliseks uurimiseks teavitab proovi võtja sellest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi vähemalt üks tööpäev ette;

2.5 Proovide saaja vormistab ja saadab koos proovidega Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile tema poolt allkirjastatud proovide kaaskirja. Proovide kaaskiri vormistatakse loetavalt Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi või Veterinaar- ja Toiduameti ametlikul kaaskirja blanketil;

2.6 Proovid peavad olema identifitseeritavad ja seostatavad kaaskirjal oleva tähistusega;

2.7 Proovide saatmisel laboratooriumisse koondproovidenä ei tohi ühte koondproovi koondada erinevate lautade ja majapidamiste proove. Kaaskirjal peab olema eristatavad laut (tootmisüksus) ja majand (majapidamine), kust proovid pärinevad;

2.8 Proovid pakendatakse lekkekindlasse pakendisse ning saadetakse laboratooriumisse viisil, et oleks tagatud proovide säilimiseks vajalik temperatuur.

Ago Pärtel
Peadirektor

Teadmiseks: Maakondade veterinaar keskused; Veterinaar- ja Toidulaboratoorium

RIIKLIK LOOMATAUDITÕRJE PROGRAMM 2009 AASTAL

I Diagnostilised uurimised

I. VEISED

1.1 Veiste tuberkuloosi uurimise skeem:

1.1.1 Uurimisele kuuluvad üle 6 nädala vanused veised (v. a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale)

1.1.2. Uuritakse intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust.

1.1.3. Uurimise skeem peab tagama, et kokkuvõttes on tuberkuliinitud 50% punktis 1.1.1 toodud veistest ning 50 % karjadest.

1.1.4 Karjad, mida 2009 a. uuringute raames ei hõlmata, kuuluvad tuberkuliinimisele 2010 aastal. (uurimiste arv: 113875)

1.1.5. Tuberkuliinile reageerinud veiste hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks (uurimiste arv riigis kokku on 30*).

1.2 Veiste brutselloos

1.2.1 Uuritakse bakterioloogiliselt aborteerunud looteid. (uurimiste arv riigis kokku on 30*)

1.2.2 Kõik üle 12 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt (v.a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale). intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust Lehmade uurimine viiakse läbi seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud piimaproovidest (uurimiste arv: 103985), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 47100)

1.2.3 Kunstliku Seemenduse Keskuse (KSK) pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)

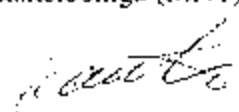
1.3 Veiste enootiline leukaos

1.3.1 Kõik üle 24 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust Lüpsilehmad uuritakse seroloogiliselt piimaproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 103985), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: 25350)

1.3.2 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)

1.4 Leptospiroos

KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (mikroaglutinatsiooni reaktsiooniga (MAT) kaks kord aastas (uurimiste arv: 400)

1.5 Trihhomoonos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (uurimiste arv: 200)

1.6 Veiste kampülobakterioos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (uurimiste arv: 200)

1.7 Veiste viirusdiarröa

KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest üks kord aastas. (viiruse isoleerimine rakukultuuris (mikroperoksüdaas test) seerumist või viiruse antigeeni määramine leukotsüütides. Ag- ELISA (täisveri stabilisaatoriga klaasides) (uurimiste arv: 200)

1.8 Veiste nakkav rinoträhbeit

KSK pullide vereseerumi seroloogiline uuring (ELISA) üks kord aastas (uurimiste arv: 200)

1.9 Veiste paratuberkuloos

1.9.1 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt (ELISA) üks kord aastas. (uurimiste arv: 200)

1.9.2 Kogutakse kudede proove ja koproproove bakterioloogilise külvi tegemiseks tekitaja määramiseks (diagnoosi täpsustamiseks) (uurimiste arv: 10*)

1.10 Veiste spongiformne entsefalopaatia

1.10.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrP^{Res}) määramiseks uuritakse:

- a) kõigi üle 24 kuu vanuste lõpnud või hädatapetud s.h. hädatapetud, kuid mitte inimtoiduna tarbimiseks mõeldud või haigena tapetud veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) Samuti kõik üle 24 kuu vanuseid terveid transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud veiseid.
- b) kõigi inimtoiduks tapetud üle 30 kuu vanuste veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) (punktides a ja b toodud uurimiste arv riigis kokku: 36000)

1.10.2 Järelevalvemetriku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel BSE kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogilise (uurimiste arv 20*) ja immuunohistokeemilise meetoditega (uurimiste arv: 20*)

1.11 Salmonelloosid

Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule

(proovide arv: 1540)

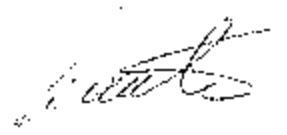
1.12 Veretoksiline E.coli O157

1.12.1 Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks piima tootvatest loomakasvatuseettevõtetest, kus on üle 100 lehma, igast ettevõttest 4 proovi (proovide arv: 252)

1.12.2 Bakterioloogilise uuringu positiivsed tüved uuritakse PCR meetodiga (uurimiste arv: 5*)

1.13 Bluetongue

1.13.1 Seireprogrammi koostamisel tuleb juhinduda 7 novembri 2008 Komisjoni määruse 1108/2008 suunistest (uurimiste arv: 2000)

2. SEAD

2.1 Sigade tuberkuloos

Aretus- ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse allergiliselt vastavalt tabelis toodud skeemile (uurimiste arv: 2333)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
1 - 30	kõik
31 - 40	31
41 - 60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 - 150	50
151 - 200	51
201 - 250	52

Antud skeemi kohaselt tuberkuliniseerides on 5%ne haiguse levimus karjas avastatav 95%se tõenäosusega.

2.1.1 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse allergiliselt üks kord aastas (uurimiste arv: lisatud sigade tbe üldarvule)

2.1.2 Tuberkuliinile reageerinud sigade hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks (uurimiste arv: 20*)

2.2 Brutselloos, leptospiroos, sigade klassikaline katk, sigade vesikulaarhaigus, Aujeszky haigus, viirus-(transmissivne) gastroenteriit, reproduktiiv- respiratuorne sündroom (PRRS), nakkav atroofiline riniit

2.2.1 Aretus- ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt, kogudes proove vastavalt tabelis toodud skeemile (uurimiste arv: 938)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

Antud skeemi kohaselt uurides on haiguse 20%ne levimus karjas avastatav 95%se tõenäosusega.

2.2.2 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (uurimiste arv: lisatud sigade üldarvule)

2.3 Sigade katk

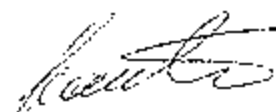
Lisaks punktis 2.2 toodud uuringutele testitakse seroloogiliselt (ELISA) sigade klassikalise katku suhtes 2% kätitud metssigadest (uurimiste arv: 108)

2.4 Sigade mükoplasmoos

Aretus- ja tõufarmide, kus ei vaktsineerita sigu mükoplasmoosi vastu, põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt (ELISA) (uurimiste arv: 129)

2.5 Salmonelloosid

Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule (uurimiste arv: 880)

3. LAMBAD; KITSED

3.1 Nakkuslik epideemiit

Aretus- ja tõufarmide põhikarja jäärad uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (KSR) (uurimiste arv: 135).

3.2. Brutselloos

3.2.1 Aretus- ja tõufarmide põhikarja lambaid ja kitsi uuritakse seroloogiliselt vastavalt tabelis toodud skeemile

Sama skeemi alusel uuritakse ka lüpsikarjade lambaid ja kitsi (uurimiste arv: 2169)

Lammaste ja kitsede arv	Uuritavate loomade arv
1 - 30	kõik
31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 -150	50
151 - 200	51
201 - 250	52
251 - 300	54
301 - 400	55
401 - 500	56

Antud tabeli kohaselt uurides on 5%ne haiguse levimus karjas avastatav 95%ase tõenäosusega

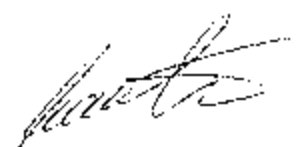
3.3 Skreipi

3.3.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrP^{Res}) määramiseks uuritakse:

kõikide üle 18 kuu vanuste (või neil peab olema enam kui kaks igemest väljunud jäävlõikehammast) lõpnud või mitteinimtoiduks tapetud lammas- ja kitsede piklikaju, samuti üle 18 kuu vanuste tervete transpordil tapamajja või tapamajas trauma saanud või hukkunud lammas- ja kitsede piklikaju Bio-Rad TeSeL rapid testiga. (uurimiste arv : 800)

3.3.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel skreipi kahtlaseks tunnistatud looma aju uuritakse histopatoloogilise (uurimiste arv 10*) ja immuunohistokeemilise meetoditega (uurimiste arv: 10*)

3.3.3 PrP geeni genotüüpide määramiseks võetakse vereproovid (täisveri!) lammas- ja kitsed aretuskarjast (s.o jõudluskontrolli alusest karjast) kõikidelt aretus- ja kavandatavatel jääradel enne paaritushooaja algust. Uurimisele kuuluvate loomade nimetajad koostab EluS. Uurimisi teostab EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi geneetikalaboratoorium. (uurimiste arv: 250*)

4. LINNUD

4.1 Tuberkuloos

4.1.1 Aretuskanalates uuritakse allergiliselt 10% üle kahe aasta vanustest sugulindudest aasta jooksul

4.1.2 5.1.2 Tuberkuliinile reageerinud lindude hulgast tehakse bakterioloogiline külv muutustega siseorganitest tekitaja määramiseks (uurimiste arv: 10*)

4.2 Lindude salmonelloosid

4.2.1 Kogutakse kopro-, kloagitampooni või soki proove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt põllumajandusministri 29. märtsi 2007. a määruses nr 46 "Salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatudle (uurimiste arv: 2169)

4.2.2 Pullurooside uuritakse 10 % sugukarja lindudest vereülgagaaglutinatsiooni meetodil (uurimiste arv: 1200)

4.3. Lindude gripp

4.3.1 Teostatakse seroloogiline uuring (ELISA). Seireprogrammi koostamisel tuleb juhinduda 13.aprilli 2007.a Komisjoni Otsuses 2004/450 sätestatud suunistest (uurimiste arv: ELISA- 787; HAI- 70*)

4.3.2 Kõhitud või püütud metslindudel kogutakse kloaagi –tampooniproove virooloogiliseks uurimiseks (eelistatavalt sügisesel rändeperioodil, 70% proovidest veelindudel, 20% kaldalindudel 10% muudelt metslindudel.) Ühe liigi ulatuses võib kokku koguda koondproovi kuni viielt linnult. (uurimiste arv: 143)

4.3.3 Kogutakse organiproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes (uurimiste arv: 50*)

5. KALAD

5.1 Lõhilaste infektsioosne aneemia (ISA)

Viiruse isoleerimine (9 koondproovi)

5.2 Viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN)

Viiruse isoleerimine (135 koondproovi)

5.3 Karpkala herpesviirus

Viiruse isoleerimine (10 koondproovi)

II Loomakasvatustevõtte kontroll

1. Karjad, kus tegeletakse piima tootmisega, kontrollitakse üks kord aastas. Muud karjad üks kord kolme aasta jooksul.

III Söötaide uurimine

1. Salmonella spp

Kogutakse söödaproove bakterioloogiliseks külviks ja tekitaja määramiseks:

a) söötade valdkonna spetsialistide poolt (analüüside arv: 65)

b) volitatud veterinaararstide poolt (proovide arv: 115)

2. Loomne proteiin

2.1 Vastavalt VTA koostatud riskianalüüsile kogutakse pisteliselt proove uurimiseks loomse proteiini sisalduse suhtes:

2.1.2 Söötaide valdkonna spetsialistide poolt (analüüside arv: 60)

2.1.3 Volitatud veterinaararstide poolt (proovide arv: 150)

IV Vaktsineerimised

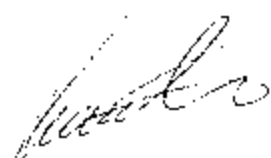
1. Marutaud

1.1. Profülaktiliselt kõik koerad ja kassid vastavalt põllumajandusministri 20. novembri 2000. a määruses nr 67 "Marutaudi tõrje eeskiri" sätestatule.

1.2. Põllumajanduslooma(de) kohustuslik vaktsineerimine ohustatud loomakasvatusevõttes (ehitises) juhul, kui mõni loom antud ehitises on olnud otseses kontaktis marutaudi haige või marutaudikahtlase loomaga.

---

*Uurimised tuleb eelnevalt kooskõlastada VTA ja VTL-ga

Väljaandja : Põllumajandusminister
Akti või dokumendi liik : määrus
Teksti liik : terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp. : 01.08.2008
Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv

Teatamiskohustuslike ja registreerimiskohustuslike loomataudide loetelu kinnitamine

Vastu võetud põllumajandusministri 25.11.1999. a määrusega nr 34 (RTL, 1999, 163, 2360), jõustunud 1.01.2000

Muudetud järgmiste määrustega (kuupäev, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

10.07.2000 nr 48 (RTL, 2000, 86, 1280) 11.08.2000

1. 07.2003 nr 67 (RTL, 2003, 82, 1216) 19.07.2003

22.10.2003 nr 102 (RTL, 2003, 113, 1793) 1.11.2003

25.06.2007 nr 110 (RTL, 2007, 54, 992) 15.07.2007

3.07.2008 nr 68 (RTL, 2008, 59, 825) 1.08.2008

Loomatauditõrje seaduse paragrahvi 38 lõike 4 alusel ning kooskõlas Euroopa Liidu direktiividega 64/432/EMÜ, 82/894/EMÜ, 89/455/EMÜ, 90/539/EMÜ, 91/68/EMÜ, 92/119/EMÜ, 92/65/EMÜ, 98/12/EMÜ:

1. Kinnitan «Teatamiskohustuslike ja registreerimiskohustuslike loomataudide loetelu» (lisatud).
2. Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2000. a.

Kinnitatud
põllumajandusministri 25. novembri 1999. a
määrusega nr 34

TEATAMISKOHUSTUSLIKE JA REGISTREERIMISKOHUSTUSLIKE LOOMATAUDIDE LOETELU

I. TEATAMISKOHUSTUSLIKUD LOOMATAUDID, SEALHULGAS ZOONOOSSED HAIGUSETEKITAJAD

I. Eriti ohtlikud loomataudid

1) hobuste aafrika katk;

2) hobuste viiruslik entsefalomüeliit;

2¹) kõrge patogeensuselga lindude gripp;

[RTL, 2007, 54, 992 - jõust. 15.07.2007]

3) lammaste ja kitsede rõuged;

4) lammaste katarraalne palavik;

5) [Kehtetu – RTL, 2007, 54, 992 – jõust. 15.07.2007]

- 6) [Kehtetu]
  - 7) Newcastle'i haigus e lindude aasia katk;
  - 8) nodulaarne dermatiit;
  - 9) Rift Valley palavik;
  - 10) [Kehtetu]
  - 11) sigade aafrika katk;
  - 12) sigade klassikaline katk;
  - 13) sigade vesikulaarhaigus;
  - 14) [Kehtetu]
  - 15) suu- ja sõrataud;
  - 16) Teschen'i haigus e sigade enzootiline entsefalomüeliit; (3) 19.09.2008 [15:35](#)
  - 17) veiste katk;
  - 18) veiste kontagioosne pleuropneumoonia;
  - 19) [Kehtetu]
  - 20) vesikulaarne stomatiit;
  - 21) väikemäletsejaliste katk.
- [RTL 2000, 86, 1280 – jõust. 11.08.2000]

2. Ohtlikud loomataudid

1. jagu

Zoonoosid ja mitut loomaliiki tabandavad loomataudid

- 1) Aujeszky haigus;
- 2) E. coli O157 jt verotoksilised tüved;
- 3) hirvede epizootiline hemorraagia;
- 4) leishmanioos;
- 5) leptospiroos;

5¹) madala patogeensusega lindude gripp;

[RTL 2007, 54, 992 – jõust. 15.07.2007]

5²) marutaud;

[RTL 2007, 54, 992 – jõust. 15.07.2007]

- 6) orjitoos;
  - 7) salmonelloosne enteriit (S. enteritidis, S. typhimurium, S. dublin, S. newport, S. choleraesuis);
  - 7¹) siberi katk;
  - 8) trihhinelloos;
  - 9) [Kehtetu]
  - 10) tulareemia.
- [RTL 2000, 86, 1280 – jõust. 11.08.2000]

2. jagu

Veisetaudid

- 1) hemorraagiline septitseemia (*Pasteurellamultocida*)
- 1¹) trihhomonooos;
- 2) veiste brutselloos (Brucellaabortus);
- 3) veiste enzootiline leukoos;
- 4) veiste genitaalne kampülobakterioos;
- 4¹) veiste spongiformne entsefalopaatia;
- 5) veiste tuberkuloos.

[RTL 2000, 86, 1280 – jõust. 11.08.2000]

3. jagu

Seataudid

- 1) sigade brutselloos (*Brucella suis*);
- 2) sigade respiratoor-reproduktiivne sündroom (PRRS);
- 3) sigade enzootiline pleuropneumoonia;
- 4) sigade nakkav atroofiline riniit;
- 5) sigade viirus- (transmissiivne) gastroenteriit.

4. jagu

Hobuste taudid

- 1) hobuste gripp;
- 2) hobuste nakkav kehvveresus;
- 3) hobuste rinopneumoonia;
- 4) hobuste rõuged;
- 5) hobuste viirusarteriit;
- 6) kargtaud;
- 7) malleus;
- 8) määrade nakkav metriit;
- 9) määrade salmonelloosne abort;
- 10) nõlg.

[RTJ, 2000, 86, 1280 – jõust. 11.08.2000]

5. jagu

Lammaste ja kitsede taudid

- 1) jäärade nakkuslik epideemiit (*Brucellaovis*);
- 2) [Kehtetu]
- 1¹) kaseosne lümfadeniit;
- 3) kitsede nakkav pleuropneumoonia;
- 4) lammaste brutselloos;
- 5) lammaste ja kitsede nakkav agalaktia;
- 6) lammaste kopsu adenomatoos;
- 7) lammaste salmonelloosne abort;
- 7¹) skreipi;
- 8) uttede enzootiline abort (ovine chlamydiaosis).

[RTJ, 2000, 86, 1280 – jõust. 11.08.2000]

6. jagu

Linnutaudid

- 1) lindude nakkav larüngotrahheiit;
- 2) lindude rõuged;
- 3) lindude tüüfus (*Salmonella gallinarum*);
- 4) partide viirusenteriit;
- 5) partide viiruslik hepatiit;
- 6) pulloroos (*Salmonella pullorum*).

7. jagu

Mesilaste taudid

- 1) ameerika haudemädanik.

8. jagu

- 1) viiruslik hemorraagiline septitseemia;
- 2) kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos;
- 3) lõhilaste infektsioosne aneemia;
- 4) karpkalade herpesviirus;
- 5) episootiline vereloomenekroos;
- 6) episootiline haavandiline sündroom (mükootiline granulomatoos).

[RTI, 2008, 59, 825 – jõust. 1.08.2008]

8¹. jagu

Koorikloomataudid:

- 1) viiruslik valgeluiksus;
- 2) *Taura* sündroom;
- 3) *Yellowhead*'i taud.

[RTI, 2008, 59, 825 – jõust. 1.08.2008]

8². jagu

Molluskitaudid:

- 1) *Marteilia refringens*'i nakkus;
- 2) *Bonamia ostreae* nakkus;
- 3) *Bonamia exitiosa* nakkus;
- 4) *Perkinsus marinus* 'enakkus;
- 5) *Microcytos mackini* nakkus.

[RTI, 2008, 59, 825 - jõust. 1.08.2008]

9. jagu

Kõik muud eksotilised ja ebamäärase diagnoosiga loomataudid, mis kulgevad loomade massilise haigestumisega.

3. Zoonoossed haigusetekiitajad toiduainetes
  - 1) *Salmonella* kõik liigid ja serotüübid;
  - 2) *Escherichiacoli* O157 jt verotoksilised tüved
  - 3) *Trichinellaspp.*;
  - 4) *Leishinococcus*;
  - 5) tsüstitsergid.

II. REGISTREERIMISKOHUSTUSLIKUD LOOMATAUDID, SEALHULGAS ZOONOOSSED HAIGUSETEKITAJAD

1. Loomataudid

- 1) aktinomiikoos;
- 2) babesioos;
- 3) botulism;
- 4) ehhinokokkoos;
- 5) eimerioos;
- 6) emfüsematoosne karbunkul;
- 7) euroopa haudmemädanik;
- 7¹) kitsede artriit/entsefaliit;
- 8) koerte katk;
- 9) küülikute müksomatoos;
- 10) küülikute viiruslik hemorraagia;
- 11) lindude teukoos;
- 12) lindude nakkav bronhiit;
- 13) lindude nakkav bursiit e Gumboro haigus;
- 14) lindude respiratoorne mükoplasmoos;
- 15) lindude tuberkuloos;
- 16) listerioos;
- 17) maedi-visna;
- 18) Mareki haigus;
- 19) mesilaste akarapidoos;
- 20) nosematoos;
- 21) paratuberkuloos;
- 22) pastorelloosid;
- 23) Q-palavik;
- 24) sigade punataud;
- 25) tsüstitsserkoos;
- 26) varroatoos;
- 27) veiste mukooshaigus e viirusdiarröa;
- 28) veiste nakkav rinotraheiid;
- 29) veiste pahaloomuline peataud.

2. Zoonoossed haigusetektajad toiduainetes

- 1) *Yersinia enterocolitica*;
- 2) *Campylobacter jejuni*;
- 3) *Listeria monocytogenes*;
- 4) *Streptococcus agalactiae* (toorpiimana lõpptarbijale turustatavas piimas);
- 5) *Staphylococcus aureus* (toorpiimana lõpptarbijale turustatavas piimas);
- 6) *Clostridium botulinum*;
- 7) *Toxoplasma*.

3. Teatamiskohustuslikud loomataudid ja zoonoossed haigusetektajad, mis on loetletud käesoleva loetelu esimeses osas

[RTI, 2000, 86, 1280 jõust. 11.08.2000]

¹nõukogu direktiiv 82/894/EMÜ ühendusesisese loomahaiguste teatamise kohta (EÜT L 378, 31.12.1982, lk 58–62); nõukogu direktiiv 92/66/EMÜ, millega kehtestatakse ühenduse meetmed Newcastle'i haiguse tõrjeks (EÜT L 260, 5.9.1992, lk 1–20) muudetud direktiiviga 2006/104/EÜ, (ELT L 363, 20.12.2006, lk 352–367);

nõukogu direktiiv 92/119/EMÜ, millega seatakse sisse äldised ühenduse meetmed teatavate loomahaiguste tõrjeks ja konkreetsed meetmed seoses sigade vesikulaarhaigusega (EÜT L 62, 15.03.1993, lk 69–85), muudetud direktiividega 2002/60/EÜ (EÜT L 192, 20.07.2002, lk 27–46), 2006/104/EÜ (EÜT L 363, 20.12.2006, lk 352–367), 2007/10/EÜ (ELT L 63, 1.3.2007, lk 24–25); nõukogu direktiiv 2001/89/EÜ, ühenduse meetmete kohta sigade klassikalise katku tõrjeks (ELT L 316, 01.12.2001, lk 5–35), muudetud direktiiviga 2006/104/EÜ (ELT L 363, 20.12.2006, lk 352–367); nõukogu direktiiv 2002/60/EÜ, millega kehtestatakse

erisättred sigade aafrika katku tõrjeks ja muudetakse direktiivi 92/119/EMÜ seoses Tschoni haiguse ja sigade aafrika katkuga (ELT L 192, 20.07.2002, lk 27–46), muudetud direktiiviga 2006/104/EÜ (ELT L 363, 20.12.2006, lk 352–367); nõukogu direktiiv 2003/85/EÜ ühenduse meetmete kohta suu- ja sõrataudi tõrjeks, millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 85/511/EMÜ ja otsused 89/531/EMÜ ja 91/665/EMÜ ning muudetakse direktiivi 92/46/EMÜ (ELT L 306, 22.11.2003, lk 1–87), muudetud direktiiviga 2006/104/EÜ (ELT L 363, 20.12.2006, lk 352–367); nõukogu direktiiv 2005/94/EÜ linnugripi tõrjet käsitlevate ühenduse meetmete ning direktiivi 92/40/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 10, 14.01.2006, lk 16–65); nõukogu direktiiv 2006/88/EÜ, vesiviljelusloomade ja vesiviljelustoodete loomatervishoiuõuete ning teatavate veeloomadel esinevate taudide ennetamise ja tõrje kohta (ELT L 328, 24.11.2006, lk 14–56) muudetud direktiiviga 2008/53/EÜ, (ELT L 117, 15.2008, lk 27–29).

[RTI. 2008. 59. 825 jõust. 1.08.2008]

Õiend

Parandatud haiguste ilma vahedeta ladinakeelsed nimetused.

Väljaandja : Riigikogu
Akti või dokumendi liik : seadus
Teksti liik : terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp. : 01.02.2009
Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv

LOOMATAUDITÕRJE SEADUS¹

Vastu võetud 16.06.1999. a seadusega ([RT I 1999, 57, 598](#)), jõustunud vastavalt §-le 65.

Moudetud järgmiste seadustega (vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

16.12.1999 ([RT I 1999, 97, 861](#)) 1.01.2000

11.10.2000 ([RT I 2000, 82, 526](#)) 2.11.2000

13.12.2000 ([RT I 2001, 3, 4](#)) 1.07.2001

17.10.2001 ([RT I 2001, 88, 531](#)) 1.07.2002

14.11.2001 ([RT I 2001, 93, 566](#)) 1.01.2002

terviktekst RT paberandjal ([RT I 2002, 13, 80](#))

19.06.2002 ([RT I 2002, 61, 375](#)) 1.08.2002

19.06.2002 ([RT I 2002, 63, 387](#)) 1.09.2002

6.11.2002 ([RT I 2002, 96, 566](#)) 1.01.2003

17.03.2004 ([RT I 2004, 19, 135](#)) 1.04.2004, osaliselt 1.05.2004

22.04.2004 ([RT I 2004, 34, 236](#)) 1.05.2004

16.06.2005 ([RT I 2005, 37, 286](#)) 1.07.2005

26.10.2005 ([RT I 2005, 61, 477](#)) 1.12.2005

20.04.2006 ([RT I 2006, 21, 162](#)) 1.06.2006

6.12.2006 ([RT I 2007, 1, 1](#)) 1.02.2007

24.01.2007 ([RT I 2007, 12, 66](#)) 1.01.2008

14.02.2007 ([RT I 2007, 22, 114](#)) 1.07.2007

13.12.2007 ([RT I 2007, 70, 428](#)) 1.01.2008

13.12.2007 ([RT I 2007, 70, 428](#)) 1.04.2008

18.12.2008 ([RT I 2009, 3, 15](#)) 1.02.2009

I. peatükk ÜLDOSA

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab loomatauditõrje meetmed ja reguleerib nende rakendamist, samuti loomataudist põhjustatud kahjude hüvitamist.

(2) Loomatauditõrjeks rakendatavate meetmete eesmärgiks on ära hoida ja likvideerida loomade nakkushaigusi ning kaitsta inimest loomadega tihiste ja loomade kaudu levivate haiguste eest.

(3) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(4) Vabariigi Valitsus või põllumajandusminister võib oma pädevuse piires kehtestada loomatauditõrje meetmete rakendamiseks õigusakte küsimustes, mille otsustamise õigus on vastavalt Euroopa Liidu õigusaktidele liikmesriigil.

[RT I 2005, 37, 286 jõust. 1.07.2005]

§ 2. Loom

(1) Käesolevas seaduses käsitletakse looma, loomseid saadusi ja nende käitlemist ning loomseid jäätmeid veterinaarhalduse seaduse §-s 2 esitatud tähenduses.

(2) Käesolevas seaduses koduloomade kohta sätestatud rakendatakse kõigi tehistingimustes elavate loomade suhtes (kaasa arvatud tehistingimustes peetavad metsloomad) ja metsloomade kohta sätestatud loodusel elavate loomade suhtes.

(3) Tapaloom käesoleva seaduse tähenduses on liha ja lihasaaduste tootmise eesmärgil tapmisele määratud loom.

§ 3. Loomataud

(1) Loomataudiks loetakse looma haigus, mis on põhjustatud bioloogiliste haigusetekiitajate poolt, mis võivad kas otseselt või keskkonna vahendusel kanduda ühelt loomalt teisele, loomalt inimesele ja vastupidi. Käesoleva seaduse tähenduses loetakse loomataudiks ka selline loomade massiline haigestumine, mida põhjustaval teguril puudub omadus üle kanduda.

(2) [Kehtetu – RT I 2005, 37, 286 jõust. 1.07.2005]

(3) Käesoleva seaduse tähenduses loetakse loomataud eriti ohtlikuks, kui selle tekitajal on omadus kiiresti levida loomapopulatsioonis, põhjustada ulatuslikku haigestumist ja suurt suremust ning millega võib kaasneda suur majanduslik kahju, samuti kui loomataud kujutab tõsist ohtu inimese elule ja tervisele.

§ 4. Loomapidaja

Käesoleva seaduse tähenduses on loomapidaja isik, kellele loom kuulub (loomaomanik) või kes tegeleb looma pidamisega rendi- või muu sellelaolise suhte alusel loomaomanikuga.

[RT I 2002, 96, 566 jõust. 1.01.2003]

§ 5. Veterinaarjärelevalve

Järelevalve käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise üle toimub veterinaarhalduse seaduses sätestatud korras, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.

§ 6. Veterinaarpraksisega tegelevate isikute õigused ja kohustused

(1) Veterinaarpraksisega tegelevad isikud (tegevusluba omavad veterinaararstid ja veterinaarlaboratooriumid) on kohustatud juhtima loomapidaja ja loomsete saaduste käitleja tähelepanu käesolevast seadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumistele ja tegema ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Kõik veterinaarpraksisega tegelevad isikud on kohustatud eriti ohtliku loomataudi puhkemise korral tegema koostööd järelevalveametnikega loomataudi leviku peatamiseks ja selle likvideerimiseks.

(3) Tegevusluba omaval veterinaararstil on õigus taotleda loomataudi ennetamise ja tõrje toimingus osalemise õigust. Taotluse rahuldamise või sellest keeldumise otsustab Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht, määrates nimetatud toimingus osalemise tingimused.

(4) Loomataudide ennetamise ja tõrje toimingutele kaasatud veterinaarpraksisega tegelevatel isikutel on õigus saada nimetatud toimingute eest tasu.

2. peatükk LOOMATAUDI ENNETAMINE

1. jagu Loomade pidamine

§ 7. Loomade pidamise veterinaarnõuded

(1) Loomakasvatushooned ja -rajatised ning loomade pidamiseks piiritletud alad peavad oma asukoha, projektlahenduse, tehnoloogia ja mikrokliima poolest vastama veterinaarnõuetele. Käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud juhtudel peavad loomakasvatushooned ja -rajatised ning loomade pidamiseks piiritletud alad olema registreeritud käesoleva seaduse § 11 lõikes 3 nimetatud registris ja vajaduse korral järelevalveasutuse poolt tunnustatud. Uusehitise ja põhjaliku tehnoloogilise ümberkorralduse projekt tuleb kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga.

(1¹) Loomakasvatushoonete ja -rajatiste ning loomade pidamiseks piiritletud aladena käsiratakse kohti, kus loomade pidamise eesmärgid on järgmised:

- 1) loomsete saaduste saamine;
- 2) aretus;
- 3) vahendamine mitühtsiks ja muul viisil tasu eest või tasuta üleandmiseks;
- 4) loomapartiide koostamine;
- 5) avalik näitamine või muu avalikkusele suunatud meelelahutuslik eesmärk;
- 6) liigi säilitamine;
- 7) teaduslik uurimine.

(2) Loomakasvatushoonete ja -rajatiste ning loomade pidamiseks piiritletud alade ning seal loomade pidamise veterinaarnõuded, registreerimisele ja teatud juhtudel tunnustamisele kuuluvate loomakasvatushoonete ja -rajatiste ning loomade pidamiseks piiritletud alade loetelu ning registreerimise ja tunnustamise korra kehtestab põllumajandusminister. Loomade pidamise veterinaarnõuetena käsitatakse ka kalade, limuste (hõimkond *Mollusca*) ja koorikloomade (klass *Crustacea*) kasvatamise nõudeid ning nõudeid loomade ning nende paljundamisega seotud tegevuste kohta, nagu haudemunade tootmine ja hautamine, sperma kogumine, embrüote kogumine ja siirdamine ning muu taoline.

(2¹) Embrüote kogumise, töötlemise ja säilitamise ning munarakkude *in vitro* viljastamisega (edaspidi *embrüote käitlemisega*) võib tegeleda isik, kellel on järelevalveasutuse poolt tunnustatud pädev personal (edaspidi *embrüokogumiserühm*), kelle kasutuses on laboratoorium, kus on võimalik nõuetekohaselt embrüoid käidelda, ja muu vajalik varustus. Embrüokogumiserühma kuuluvad veterinaararst (edaspidi *embrüokogumiserühma veterinaararst*), kes on pädev embrüote käitlemist nõuetekohaselt läbi viima, ja üks või mitu spetsialisti, kelle embrüokogumiserühma veterinaararst on välja õpetanud nõuetekohaseid meetodeid ja võtteid kasutama.

(2²) Embrüote käitlemisega võib tegeleda embrüokogumiserühma veterinaararst või spetsialist embrüokogumiserühma veterinaararsti järelevalve all. Embrüokogumiserühm peab pidama embrüote käitlemise

üle arvestust. Embrüote käitlemise üle peetavale arvestusele, embrüote käitlemisega tegelevale isikule ja embrüokogumisrühmale esitatavad nõuded ning embrüokogumistihna tunnustamise korra kehtestab põllumajandusminister.

(2^b) (2^a) [Kehtetud RT I 2004, 19, 135 jõust. 1.04.2004]

(3) Loomapidaja on kohustatud rakendama meetmeid, vältimaks kõrvaliste isikute vaha sissepääsu loomakasvatushoonetesse ja -rajatistesse.

(4) Välisriikidest saabunud isikutel ei ole lubatud siseneda loomakasvatushoonetesse ja -rajatistesse enne 48 tunni möödumist tervisesse saabumisest.

[RT I 2004, 19, 135 - jõust. 1.04.2004]

§ 8. Põllumajandusloomade pidamisel ja loomsete saaduste käitlemisel osalevate isikute tervisekontroll

[RT I 2007, 1, 1 - jõust. 1.02.2007]

(1) Loomapidaja ja isik, kes oma tööülesannete tõttu puutub vahetult kokku põllumajandusloomade ja loomsete saadustega, peab nakkushaiguste tuvastamiseks ning nende leviku tõkestamiseks käima enne loomapidamise alustamist või töösuhte algust ja olenevalt riski hindamise tulemustest ka loomapidamise või töösuhte ajal korrapäraselt tervisekontrollis ning tal peab vastavalt nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusele olema kirjalik tervisetõend. Tervisekontrolli nõudeid ei kohaldata loomapidajale, kes peab loomi, et saada loomseid saadusi enda tarbeks.

[RT I 2007, 1, 1 - jõust. 1.02.2007]

(2) Loomapidaja ja loomsete saaduste käitleja peab nõudma oma tööülesannete tõttu põllumajandusloomade ja loomsete saadustega vahetult kokkupuutuvalt isikult käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustuse täitmist.

(3) Põllumajandusloomade pidamises ja loomsete saaduste käitlemisel osalev isik peab teavitama loomapidajat või loomsete saaduste käitlejat või tema esindajat oma tervisehäirest, haigusest, kontakteerumisest nakkushaigega või muudest ohtudest, mis võivad põhjustada põllumajandusloomade haigestumise või loomsete saaduste saastumise.

(4) Isikut, kellel puudub kehtiv tervisetõend, kes võib levitada haigusetekitajaid või parasiite või kellel on põllumajandusloomade ja inimeste tervise seisukohalt muu ohtlik tervisehäire või haigus, ei tohi lubada tööle, kus ta puutub vahetult kokku põllumajandusloomade või loomsete saadustega.

§ 9. Loomapidajate kohustused

Lisaks veterinaarkehtade seaduse §-s 35 sätestatule on loomapidaja kohustatud:

1) teavitama kohe veterinaararsti üle 24 kuu vanuse veise ning üle 18 kuu vanuse lamba ja kitse surmast, loomade ulatuslikust haigestumisest või hukkumisest;

1^b) teavitama piirkonda teenindavat volitatud veterinaararsti või Veterinaar- ja Toidumeti kohalikku asutust üle 24 kuu vanuse veise ning üle 18 kuu vanuse lamba ja kitse enda tarbeks tapmisest vähemalt 24 tundi ette;

2) teavitama järelevalveametnikku või volitatud veterinaararsti metslooma rünnakust talle kuuluvale loomale;

3) pidama kinni käesolevast seadusest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest tulenevatest nõuetest loomataudide ennetamisel ja tõrjel ning järgima loomataudi esinemise tõttu kehtestatud kitsendusi.

[RT I 2005, 61, 477 - jõust. 1.12.2005]

2. jagu

Loomade identifitseerimine ja registreerimine

§ 10. Identifitseerimisviisid

- (1) Loomade identifitseerimisviisid on looma märgistamine, looma kirjeldamine või looma kuuluvuse määramine.
- (2) Looma märgistamine on tema varustamine eristamist võimaldava püsiva ning kordumatu kunstliku tunnusega.
- (3) Looma kirjeldamist tema eristamise eesmärgil kasutatakse loomade puhul, keda ei ole võimalik või otstarbekas märgistada.
- (4) Loomad, keda ei ole võimalik või otstarbekas märgistada ja kelle kohta ei saa selle loomaliigi isendite suure välise sarnasuse tõttu koostada kirjeldust, identifitseeritakse nende kuuluvuse kaudu.
- (5) Kuuluvuse kaudu identifitseerimisel loetakse loom kuuluvaks isikule, kelle valduses, sealhulgas kelle kinnisel territooriumil või kellele kuuluvus hoonel või rajatises ta asub, kui looma kuuluvusest huvitatud isik ei tõenda vastupidist.

§ 11. Koduloomade identifitseerimine ja põllumajandusloomade register

- (1) Loomaomanik on kohustatud tagama oma koduloomade identifitseeritavuse vastavalt käesoleva seaduse §-le 10. Identifitseerimiseks vajalikud vahendid väljastatakse loomapidaja kaudu. Loomapidaja on kohustatud pidama peetavate põllumajandusloomade kohta arvestust ning registreerima nad riiklikus registris käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Kohalik omavalitsus korraldab koerte ja vajaduse korral teiste lemmikloomade üle arvestuse pidamist.
- (2) Identifitseerimisele kuuluvate põllumajandusloomade liiki loetelu, nende identifitseerimise ning registreerimise viisid ja korra, registreerimistunnistuse väljastamise korra ja veisepassi vormi, samuti põllumajanduslooma kirjelduse koostamise eeskirja ning põllumajandusloomade arvestuse pidamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus või tema volitatud minister.
- (2¹) Veiste identifitseerimine ja registreerimine toimub vastavalt Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 1760/2000/EÜ, millega kehtestatakse veiste identifitseerimise ja registreerimise ning veiseliha ja veiselihatoodete märgistamise reeglid (ELT L 204, 11.08.2000, lk 1-10).
- (3) Põllumajandusloomade register on vastavalt avaliku teabe seadusele põllumajandusministri ettepanekul asutatud riiklik register.

[RT I 2007, 12, 66 – jõust. 1.01.2008]

(4) Põllumajandusloomade registri vastutavaks töötlejaks on Põllumajandusministeerium ja volitatud töötlejaks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet.

(5) Põllumajandusloomade registrisse kantakse loomapidaja esitatud andmed registreerimisele kuuluvate põllumajandusloomade, loomakasvatushoonete ja -rajatiste ning loomade pidamiseks piiritletud alade kohta. Registrisse kantava loomakasvatushoone, -rajatise ning loomade pidamiseks piiritletud ala geograafilise asukoha koordinaadid esitab registrile volitatud töötleja ametnik.

(6) Kui riigi infosüsteemide andmevahetuskõhis on avatud asjakohane teenus, siis riigi infosüsteemide andmevahetuskõhi kaudu Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile esitatud põllumajandusloomade registrisse andmete kandmise või registriandmete muutmise taotlusele ei pea lisama digitaalalkirja.

[RT I 2007, 70, 428 – jõust. 1.01.2008]

§ 11¹. Tapamajade ja loomseid jäätmeid käitlevate ettevõtete andmete kandmine põllumajandusloomade registrisse

(1) Põllumajandusloomade registrisse kantakse lisaks käesoleva seaduse § 11 lõikes 5 nimetatud andmetele ka andmed tunnustatud tapamajade ja loomsete jäätmete käitlemise ettevõtete kohta. Need andmed esitab registrile Veterinaar- ja Toiduamet. Registrisse kantava ettevõtte geograafilise asukoha koordinaadid esitab registrile volitatud töötaja ametnik.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud andmed kantakse registrisse tapamaja või loomsete jäätmete käitlemise ettevõtte tunnustamise otsuse alusel selle tegemisest alates 10 tööpäeva jooksul.

(3) Tapamaja või loomsete jäätmete käitlemise ettevõtte tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise kohta andmete saamise korral kustutatakse volitatud töötaja tapamaja või loomsete jäätmete käitlemise ettevõtte registrist.

(4) Käesoleva seaduse § 11 lõikes 5 ja käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud andmete õigsuse eest vastutab nende esitaja. Registrisse kantud andmete muutumise korral peab nende esitaja viivitamata taotlema muudatuste tegemist registris.

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 12. Omanikuta ja loomapidaja juurest lahti pääsenud koduloomad

(1) Omanikuta koduloomaks loetakse identifitseerimata koduloom, kelle omanikku ei ole võimalik tuvastada.

(2) Loomapidaja juurest lahti pääsenud koduloomaks loetakse loom, kes viibib omaniku või looma eest vastutava isiku juuresolekuta väljaspool loomapidajale kuuluvat või tema kasutuses olevat territooriumi.

(3) Kohalik omavalitsus korraldab omanikuta koduloomade püüdmist, pidamist ja hukkamist vastavalt loomakaitseseadusele. Loomapidaja juurest lahti pääsenud kodulooma püüdmist korraldab loomapidaja. Kui loomapidaja juurest lahti pääsenud kodulooma kinnipüüdmise korraldab kohalik omavalitsus, kannab kodulooma püüdmise ja pidamisega seotud kulud loomaomanik.

3. jagu

Loomade liikumise ning loomanäituste, -võistluste, -laotade ja -aksjonite korraldamise veterinaarnõuded

§ 13. Põllumajandusloomade liikumine

(1) Käesolevas seaduses mõistetakse loomade liikumise all põllumajandusloomade asukoha ajutist või püsivat muutmist nende võõrandamisel või mõnel muul põhjusel, millega kaasneb loomade üleviimine ühest karjast teise.

(2) Loomi on keelatud välja viia piirkonnast ja karjast, kus on loomataudi kahtluse või esinemise tõttu kehtestatud loomade liikumise piirangud.

(3) Käesoleva seaduse tähenduses loetakse karjaks põllumajanduslooma või põllumajandusloomade rühma, keda peetakse ühes ettevõttes kui epidemioloogilist üksust. Kui ühes ettevõttes peetakse rohkem kui ühte karja, moodustab iga kari eraldi epidemioloogilise üksuse, millel on sama loomatervishoiualane staatus.

(4) Karjast on lubatud välja viia vaid kliiniliselt tervet looma, kes on identifitseeritud ja registreeritud käesoleva seaduse § 11 alusel kehtestatud korra kohaselt ning kes vastab käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele.

(4¹) Veise karjast väljavõtmisel peab veisega kaasas olema veise passi, milles kajastuvad looma kohta olulised andmed, nagu andmed loomal teostatud veterinaarsete menetluste, tema liikumise ja loomapidaja kohta. Andmed veise liikumise ja loomapidaja kohta kannab veise passi loomapidaja veise karjast välja viimisel ning karja toomisel. Andmed veisel teostatud veterinaarsete menetluste kohta kannab veise passi volitatud veterinaararst.

(5) Loomade ühest karjast teise ja tapamajja saatmise korra ning nende loomadele esitatavad veterinaarnõuded kehtestab põllumajandusminister.

(6) [Kehtetu – RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 14. Loomanäituse, -võistluse, -laada ja -oksjoni korraldamise veterinaarnõuded

(1) Loomanäituse, -võistluse, -laada või -oksjoni korraldamiseks peab korraldajal olema korraldusloha, mis on kooskõlastatud selle Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutusega, kelle jätelevalvealal üritus toimub.

(2) Loomanäituse, -võistluse, -laada või -oksjoni korraldamine on lubatud üksnes korraldusloal näidatud kohas ning kuupäevadel.

(3) [Kehtetu – RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

(4) Loomanäitusele, -võistlusele, -laadale või -oksjonile on lubatud tuua kliiniliselt tervet ning käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele vastavat looma.

(5) Loomanäituse, -võistluse, -laada või -oksjoni korraldaja on kohustatud tagama looma tervislikku seisundit ja veterinaarnõuetele vastavust tõendavate veterinaartõendite või sellega võrdsustatud dokumentide kontrolli.

(6) Looma viimisel loomanäituselt, -võistluselt, -laadalt või -oksjonilt tema alalisse asukohta peab loomapidaja tagama ennetusabinõude rakendamise nakkushaiguste sissetoomise vältimiseks nimetatud loomadega.

§ 15. Põllumajandusloomi vahendav isik ja loomade vahendamise veterinaarnõuded

(1) Põllumajandusloomi vahendav isik (edaspidi *vahendaja*) on füüsiline või juriidiline isik, kes ärilisel eesmärgil otse või kaudselt ostab ja müüb veiseid, sigu, lambaid ja kitsi, kellel on nimetatud loomadega kauplemisest püsiv käive ja kes enda omandatud loomad kuni 29 päeva jooksul kas müüb edasi või paigutab müüja ettevõttest pärinevad loomad teise loomapidaja ettevõttesse ning kes vastab talile esitatavatele nõuetele.

(2) Vahendaja ettevõtte peab olema registreeritud ja tunnustatud. Vahendaja ettevõtte ja tema tegevuseks kasutatav teise loomapidaja loomapidamishoone, -rajatis või piiritletud ala peab olema nõuetekohane ning registreeritud ja tunnustatud käesoleva seaduse § 7 lõike 2 alusel ja korras. Nõuded põllumajandusloomade vahendaja ettevõttele kehtustab põllumajandusminister.

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

4. jagu

Loomade ja loomsete saaduste veo veterinaarnõuded

[RT I 2001, 93, 566 – jõust. 1.01.2002]

§ 16. Veo veterinaarnõuded

(1) Põllumajandusloomade ja loomsete saaduste veoks peab kasutama selleks ettenähtud või kohandatud veovahendeid. Loomade veol tuleb vältida keskkonna reostumist loomade väljaveidetegega. Pärast iga põllumajandusloomade vedu või vajaduse korral ka enne järgmist loomade vedu, kui veovahendiga on veetud kaupa, mis võib olla loomade tervist ohustav, tuleb veovahend puhastada ja desinfitseerida Veterinaar- ja Toiduameti veebilehel avalikustatud loetelus oleva desinfitseerimisvahendiga. Loetelus nimetatud desinfitseerimisvahendit võib kasutada järelevalveametniku nõusolekul.

(2) Haigeid või haiguskahtlasi loomi tuleb vedada eraldi veosena veterinaararsti kontrolli all. Kui loom haigestub veo ajal, peab vedaja sellest kohe teavitama veterinaararsti.

(3) Vedaja peab tagama veovahendi puhastamise ja desinfitseerimise ning kasutatud allapanu ladestamise.

(4) Vedaja peab pidama dokumenteeritud arvestust põllumajandusloomade laadimise aja ja koha, veetud põllumajandusloomade, nende saatja ja saaja ning veevahendi puhastamise ja desinfitseerimise aja ja koha kohta. Nimetatud dokumente tuleb säilitada vähemalt kolm aastat.

[RT I 2001, 93, 566 - jõust. 1.01.2002]

5. jagu **Loomsete saaduste käitlemine**

§ 17 [Kehtetu - RT I 2004, 19, 135 - jõust. 1.05.2004]

§ 17¹. Tapaloomade, loomsete saaduste ja nende käitlemise veterinaarnõuded

(1) Käitleja peab tagama tapaloomade ja loomsete saaduste käitlemise veterinaarnõuete täitmise tapamajas ja loomsete saaduste käitlemise ettevõttes.

(2) Loomi võib turustamisotstarbeliste loomsete saaduste tootmiseks tappa üksnes toiduseaduse alusel tunnustatud tapamajas. Loomseid saadusi võib käidelda üksnes toiduseaduse või käesoleva seaduse alusel tunnustatud ettevõttes.

(3) Tapaloom peab olema kliiniliselt terve ning pärinema karjast ja piirkonnast, millele ei ole loomataudi esinemise ega kahjuluse tõttu kehtestatud loomade liikumise piirangut.

(4) Järelevalveametniku või volitatud veterinaararsti poolt tapmisele saadetud või tapamajas avastatud kliiniliselt haigeid ja taudikahtlasi loomi tapetakse tervetest loomadest eraldi järelevalveametniku või volitatud veterinaararsti järelevalve all.

(5) Loomsete saaduste ja nende käitlemise veterinaarnõuded kehtestab põllumajandusminister. Neid nõudeid ei kohaldata haigetele või taudikahtlastele loomadelt pärinevatele loomsetele saadustele ja nende käitlemisele.

(6) Loomataudi puhkemise korral on loomade tapmise või hukkamisega ning loomsete saaduste käitlemisega tegelevad isikud kohustatud Veterinaar- ja Toiduameti ettekirjutuse kohaselt täitma oma käitlemisvaldkonnas loomataudi tõrje puhul rakendatavaid meetmeid, nagu näiteks taudistunud või taudikahtlaste loomade tapmine või hukkamine või sellistest loomadelt pärinevate loomsete saaduste käitlemine ettenähtud viisil.

[RT I 2005, 61, 477 - jõust. 1.12.2005]

§ 18 [Kehtetu - RT I 2004, 19, 135 - jõust. 1.04.2004]

§ 18¹. Loomsete kõrvalsaaduste käitlemise veterinaarnõuded

(1) Loomsed kõrvalsaadused käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu määruses 1774/2002/EÜ, millega kehtestatakse toiduks mittemõeldud loomsete kõrvalsaaduste tervisereglid (ELT L 273, 10.10.2002, lk 1–95), nimetatud loomsed saadused, sealhulgas loomsed jäätmed.

(2) Loomseid kõrvalsaadusi on lubatud käidelda selleks tunnustatud ettevõttes ja muul käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruses sätestatud viisil ning nõuete kohaselt.

(3) Loomsete kõrvalsaaduste käitlemise ettevõtte tunnustamise korra kehtestab põllumajandusminister.

(4) Põllumajandusminister võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõuetele kehtestada veterinaarnõuded selliste loomsete kõrvalsaaduste käitlemise kohta, mida ei käsitleta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse lisades 7 ja 8, samuti orgaanilise väetise, mullaparandajate ja teatud rasvade derivaatide kasutamise kohta.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse artiklit 7 ei kohaldata sõnniku suhtes, mida veetakse ettevõtete ja kasutajate vahel Eestis.

(6) Loomataudi puhkemise korral on loomsete kõrvalsaaduste käitlemisega tegelevad isikud kohustatud osalema loomataudi tagajärgede likvideerimises oma käitlemisvaldkonnas vastavalt Veterinaar- ja Toiduameti ettekirjutusele.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

§ 18². Loomsete jäätmete käitlemise korraldamine

(1) Loomsete jäätmete valdaja peab tagama enda valduses olevate loomsete jäätmete nõuetekohase käitlemise. Loomsed jäätmed tuleb käitlemiseks üle anda selleks tunnustatud ettevõttesse või mätta selleks lubatud kohta.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

(2) Kavandatav loomsete jäätmete matmiskoht peab vastama keskkonnanõuetele ja kohaliku omavalitsuse organi kehtestatud heakorranõuetele.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

(3) Loomsete jäätmete kavandatava matmiskoha keskkonnanõuetele vastavuse kohta annab arvamuse Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 3, 15 – jõust. 1.02.2009]

§ 18³. Toitlustamisel tekkivate jäätmete ja importimisel konfiskeeritud nõuetele mittevastavate saaduste käitlemise veterinaarnõuded

(1) Toitlustamisel tekkivad jäätmed ja importimisel konfiskeeritud nõuetele mittevastavad saadused tuleb olenevalt nende ohtlikkusest inimeste elule või tervisele või loomade tervisele koguda, vedada, säilitada, töödelda, kahjutustada või kasutada viisil, mis välistab haigusetkitajate ja ohtlike ainete leviku.

(2) Toitlustamisel tekkivate jäätmete kasutamine põllumajandusloomade söötmiseks toimub vastavalt Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 1774/2002/EÜ.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud jäätmete ja saaduste kogumise, vedamise, säilitamise, töötlemise, kahjutustamise või muul viisil kasutamise nõuetekohasuse eest vastutab käitleja.

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.05.2004]

6. jagu

[Kehtetu - RT I 2004, 19, 135 - jõust. 1.05.2004]

6¹. jagu

Loomakasvatushoone, -rajatise, loomade pidamiseks piiritletud ala, embrüokogumisrühma, põllumajandusloomi vahendava isiku ja loomsete kõrvalsaaduste käitlemise ettevõtte tunnustamine

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 19¹. Tunnustamine

(1) Tunnustamine on menetlus, mille käigus järelevalveasutus hindab ja kinnitab tunnustamisele kuuluva loomakasvatushoone, -rajatise, loomade pidamiseks piiritletud ala, embrüokogumisrühma, põllumajandusloomi vahendava isiku või loomsete kõrvalsaaduste käitlemise ettevõtte (edaspidi *ettevõtte*) vastavust nõuetele.

(2) Ettevõtte peab enne tunnustamise aluseks oleva tegevuse alustamist olema tunnustatud. Ettevõtte tunnustamiseks peab isik esitama kirjaliku taotluse järelevalveasutusele.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hindamise tulemusena on kindlaks tehtud tunnustatava ettevõtte vastavus nõuetele, teeb järelevalveametnik järelevalveasutuse juhile või tema volitatud ametnikule ettepaneku selle ettevõtte tunnustamiseks. Kui tunnustatav ettevõtte ei ole hindamistulemuse põhjal nõuetekohane, teeb järelevalveametnik järelevalveasutuse juhile või tema volitatud ametnikule ettepaneku tunnustamisest keelduda.

(4) Ettevõtte tunnustamise või sellest keeldumise otsuse teeb järelevalveasutuse juht taotluse ja kõigi otsuse tegemiseks vajalike dokumentide saamisest alates kolme kuu jooksul. Otsus toimetatakse taotlejale kätte viivitamata, kuid mitte hiljem kui viiendal tööpäeval otsuse tegemisest alates posti teel lihtkirjaga, elektrooniliselt või tehakse teatavaks allkirja vastu.

(5) Ettevõtte, mis kantakse põllumajandusloomade registrisse § 11¹ lõike 1 alusel, loetakse tunnustatuks alates andmete põllumajandusloomade registrisse kandmise päevast.

(6) Järelevalveasutus peab arvestust tunnustatud ettevõtete kohta tegevusvaldkondade kaupa. Arvestuse andmed on avalikud ning need avalikustatakse järelevalveasutuse veebilehel.

(7) Arvestuse andmete alusel esitab järelevalveasutus tunnustatud ettevõtete andmed Euroopa Komisjonile vastavalt Euroopa Liidu nõuetele.

[R L I 2003, 19, 135 – jõust. 1.04.2004; 1.05.2004]

§ 19². Tunnustamise otsuse kehtivuse peatamine

(1) Kui tunnustatud ettevõtte ei vasta nõuetele või seal ei suudeta tagada tegevuse nõuetekohasust, on järelevalveasutuse juhil või tema volitatud järelevalveametnikul ettevõtte üle järelevalvet teostanud järelevalveametniku ettepanekul õigus tunnustamise otsuse kehtivus peatada:

1) kui käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide rikkumise asjaolude selgumiseni või
2) kui järelevalveametniku ettekirjutuse täitmiseni, kui järelevalveametniku hinnangul ei ole ettevõttes seal ajutiselt valitsevate olude tõttu võimalik loomi nõuetekohaselt pidada ega tagada loomsete saaduste nõuetekohasust või ohutust.

(2) Ettevõttes, mille tunnustamise otsuse kehtivus on peatatud, tuleb loomade pidamine või loomsete saaduste ja embrüote käitlemine tunnustamise otsuse kehtivuse peatamise otsuse teadasaamisest alates viivitamata lõpetada.

(3) Tunnustamise otsuse kehtivus taastatakse ja loomapidajal või käitlejal tekib tunnustamise otsusega lubatud tegevuse jätkamise õigus, kui ta on kõrvaldanud tunnustamise otsuse kehtivuse peatamise tinginud asjaolud ning tunnustamise otsuse kehtivuse peatamise otsus on kehtetuks tunnistatud.

(4) Tunnustamise otsuse kehtivuse peatamise ja selle kehtetuks tunnistamise otsus tehakse loomapidajale või käitlejale teatavaks allkirja vastu või edastatakse posti teel väljastusteatega tähtkirjaga. Ettevõtte tunnustamise otsuse kehtivus loetakse peatatuks ja ettevõtte tunnustatus loetakse taastatuks alates sellekohaste andmete põllumajandusloomade registrisse kandmise päevast.

[R L I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 19³. Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamine

(1) Tunnustamise otsus tunnistatakse kehtetuks, kui:

1) tunnustatud ettevõtte ei vasta nõuetele või seal ei suudeta tagada tegevuse nõuetekohasust;
2) järelevalveametniku hinnangul ei ole ettevõttes seal püsivalt valitsevate olude tõttu võimalik loomi nõuetekohaselt pidada ega tagada loomsete saaduste nõuetekohasust või ohutust ning sellest tulenevalt esineb oht inimeste või loomade tervisele;
3) tunnustamise aluseks olnud tegevus ettevõttes on lõpetatud;
4) loomapidaja või käitleja on esitanud sellekohase taotluse.

(2) Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise ettepaneku teeb ettevõtte üle järelevalvet teostav järelevalveametnik järelevalveasutuse juhile või tema volitatud järelevalveametnikule, kellel on õigus ettevõtte

tunnustamise otsus kehtetuks tunnistada. Tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise otsus tehakse loomapidajale või käitlejale teatavaks allkirja vastu või edastatakse posti teel väljastusteatega tähtkirjaga.

(3) Ettevõttes, mille tunnustamise otsus on kehtetuks tunnistatud, tuleb tunnustamise aluseks olnud tegevus viivitamata lõpetada.

(4) Ettevõtte tunnustamise otsus loetakse kehtetuks sellekohaste andmete põllumajandusloomade registrisse kandmise päevast alates.

(5) Kui tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamise aluseks olnud asjaolud on kõrvaldatud, võib loomapidaja või käitleja taotleda uut tunnustamist.

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

7. jagu

[Kehtetu – RT I 2004, 34, 236 – jõust. 1.05.2004]

8. jagu

[Kehtetu – RT I 2007, 70, 428 – jõust. 1.01.2008]

9. jagu

Zoonoosid ja toidutekkelised haiguspuhangud

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

§ 29¹. Zoonoos

(1) Zoonoos on otseselt või kaudselt loomulikult teel loomade ja inimeste vahel edasikanduv haigus või nakkus. Zoonooside suhtes kohaldatakse loomataudide kohta kehtivaid säteid.

(2) Zoonoosne haigusetekitaja on viirus, bakter, seen, parasit või bioloogiline isend, mis võib põhjustada zoonoosi.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

§ 29². Zoonooside seire

(1) Zoonooside seire on zoonooside, zoonoossete haigusetekitajate ja nendega seotud ravimresistentsuse esinemist käsitlevate andmete kogumise, analüüsimise ja avaldamise süsteem.

(2) Ravimresistentsus käesoleva seaduse tähenduses on teatavat liiki mikroorganismide võime jääda ellu või isegi kasvada antimikroobilise aine teatud kontsentratsioonil, mis on tavaliselt piisav sama liiki mikroorganismide kasvu pidurdamiseks või nende hävitamiseks.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

§ 29³. Zoonooside seire korraldamine

(1) Zoonooside seiret korraldab Veterinaar- ja Toiduamet.

(2) Zoonooside seire korraldamisel teeb Veterinaar- ja Toiduamet koostööd sööda osas Taimetoodangu Inspeksiooniga ning inimestel levivate zoonooside epidemioloogia osas Tervisekaitseinspeksiooniga.

[RT I 2007, 22, 114 – jõust. 1.07.2007]

(3) Zoonooside seire korraldamise nõuded kehtestab põllumajandusminister.

§ 29⁴. Toidutekkelised haiguspuhangud

(1) Toidutekkeline haiguspuhang käesoleva seaduse tähenduses on teatavatel asjaoludel kahel või enamal inimesel täheldatud haigus- või nakkusjuhtumi esinemine või olukord, kus haigus- ja nakkusjuhtumite arv ületab prognoositud arvu ning kus need on seotud või on tõenäoliselt seotud sama toiduga.

(2) Toidutekkeliste haiguspuhangute epidemioloogilist uurimist teevad Tervisekaitsainspeksioon nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse alusel ning Veterinaar- ja Toiduamet käesoleva seaduse ja toiduseaduse alusel.

(3) Tervisekaitsainspeksioon koostab eelneva kalendriaasta jooksul tehtud toidutekkeliste haiguspuhangute epidemioloogiliste uurimiste tulemusi kokkuvõtva aruande ning esitab selle Veterinaar- ja Toiduametile iga aasta 31. märtsiks.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud aruandes sisalduvate andmete loetelu kehtestab põllumajandusminister.

(5) Toidutekkelise haiguspuhangu epidemioloogilise uurimise tulemusel selgitatakse välja toidutekkelise haiguspuhangu epidemioloogiline laad, võimalikud asjassepuutuvad toidud ja haiguspuhangu võimalikud põhjused. Toidutekkelise haiguspuhangu epidemioloogiline uurimine sisaldab võimaluse korral piisavaid mikrobioloogilisi uuringuid.

(6) Põllumajandusminister võib kehtestada toidutekkeliste haiguspuhangute uurimise täpsemad nõuded.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

§ 29⁵. Käitleja kohustused

(1) Käitleja peab tegema seireks uuringuid zoonooside ja zoonoossete haigusetkitajate esinemise kohta käesoleva seaduse § 29³ lõike 3 alusel kehtestatud nõuete kohaselt, säilitama uuringutulemused, korraldama asjakohaste isoleeritud zoonoossete haigusetkitajate (edaspidi *isolaar*) säilitamise ettenähtud aja jooksul ning usutama käesoleva seaduse § 29⁵ lõikes 2 nimetatud asjakohasele asutusele tema nõudmisel uuringutulemused või isolaadid.

(2) Kui käitleja esitab järelevalveasutusele teavet Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu määruse 178/2002/EÜ, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 031, 01.02.2002, lk 1-24), artikli 19 lõike 3 kohaselt, säilitab ta asjakohase toidu või selle proovi, et võimaldada selle uurimist laboratooriumis või toidutekkelise haiguspuhangu epidemioloogilist uurimist.

(3) Põllumajandusminister võib käesoleva paragrahvi lõike 1 rakendamiseks kehtestada käitlejale täpsemad nõuded uuringute tegemiseks, nende tulemuste, samuti isolaadi säilitamiseks ja asjakohasele asutusele esitamiseks.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

3. peatükk LOOMATAUDI LABORATOORNE UURIMINE

§ 30. Loomataudi laboratoorse uurimisega tegelevad asutused

(1) Loomataudi laboratoorne diagnoosimine, samuti veterinaarjärelevalve toiminguna võetud proovide uurimine on lubatud veterinaarkorralduse seaduse § 5 lõikes 5 loetletud laboratooriumides.

(2) Veterinaar- ja Toidulaboratoorium tagab riiklikus loomatauditõrje programmis ettenähtud laboratoorseid uurimiste teostamise Veterinaar- ja Toiduameti esitatud mahtudes ja tähtaegadel.

(3) Loomataudi kahtluse või puhkemise korral kindlustab Veterinaar- ja Toidulaboratoorium Veterinaar- ja Toiduameti korralduse alusel laboratoorse uurimise ja saadab kohale erialaspetsialistid.

§ 31. Teaduslik uurimine

(1) Teaduslik uurimine, milleks on vajalik ohulikke loomataude põhjustavate haigusetekitajate isoleerimine või kultiveerimine, on lubatud ainult selleks eriluba omavates teaduslaboratooriumides.

(2) Haigusetekitajate loetelu, mille isoleerimiseks ja kultiveerimiseks vajab laboratoorium eriluba, samuti nõuded loomataudialase teadusliku uurimistööga tegelevale laboratooriumile ja eriloa väljaandmise korra kehtestab põllumajandusminister.

§ 32 [Kehtetu]

4. peatükk

LOOMATAUDI LEVIKU TÕKESTAMINE JA TAUDIPUNKTI LIKVIDEERIMINE

1. jagu

Meetmed loomataudi ohu ja kahtluse korral

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 32¹. Loomataudi oht

(1) Loomataudi ohuna käsitatakse eriti ohuliku loomataudi ulatuslikku levimist Euroopa Liidu liikmesriigis või Eesti naaberriigis ning kui riskianalüüsi tulemusena on selgunud oht taudi levikuks Eesti territooriumile või kui naaberriigis kehtestatud ohustatud tsoon või järelevalvetsoon ulatuks Eesti territooriumile.

(2) Loomataudi ohu korral võib Veterinaar- ja Toiduamet võtta kasutusele loomataudi kahtluse või puhkemise korral rakendatavaid meetmeid vastavalt esineva loomataudi ohu riskianalüüsi tulemustele.

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 33. Loomataudi kahtlus

Sõltuvalt haigusetekitaja iseloomust loetakse loomataudi kahtlus tekkinuks ühel või mitmel loomal esinevate haigusele omaste kliiniliste tunnuste, lahanguleiva või laboratoorse uurimise tulemuste alusel, samuti otsese või kaudse kontakti tõltu nakatunud karja või loomaga. Loomataudi kahtluse püstitab veterinaararst ja orustab järelevalveametnik.

[RT I 2001, 93, 566 – jõust. 1.01.2002]

§ 34. Loomataudi tekitajate esinemise kahtlus loomsete saaduste puhul

Loomataudi tekitajate esinemise kahtlus loomsete saaduste puhul loetakse tekkinuks järelevalveametniku otsusel, kui talle teada olevatel andmetel võivad need sisaldada haigusetekitajaid või olla nendega saastunud.

§ 35. Loomataudi kahtluse korral rakendatavad meetmed

(1) Loomataudi kahtluse korral rakendatavad meetmed kehtestatakse selle loomataudi tõrje-eeskirjas.

(2) Loomataudi kahtluse korral tuleb haiguse kliiniliseks diagnoosimiseks, vajalike proovide võtmiseks, epidemioloogilise uurimise läbiviimiseks ja loomataudi leviku vältimiseks vajalike abinõude rakendamiseks viivitamatult kohale kutsuda piirkonda teenindav volitatud veterinaararst või järelevalveametnik.

(3) Loomataudi kahtluse tekkimisel tapamajja toodud loomadel tapaeelset või tapajärgset kontrolli teostanud järelevalveametnik või volitatud veterinaararst korraldab taudikahtlaste loomade ja nendelt pärinevate saaduste isoleerimise, peatab loomade ja loomsete saaduste töötlemise ning võtab tarvitusele abinõud loomataudi leviku tõkestamiseks.

(4) Veterinaararst informeerib loomapidajat ja loomsete saaduste käitlejat loomataudiga kaasnevatest ohtudest ning annab tegevusjuhised oletatava loomataudi leviku vältimiseks.

(5) Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht kehtestab pärast loomataudi kahtlusest teate saamist vajaduse korral diagnoosi täpsustamiseks karjale, ettevõttele või piirkonnale kitsendused.

(6) Kitsenduste kehtestamisest teatab järelevalveametnik loomapidajale posti teel väljastustega või allkirja vastu.

(7) Järelevalveametnik informeerib loomapidajat ja loomsete saaduste käitlejat temale kuuluvate loomadega või loomsete saadustega ning loomapidamishoones ja -rajatises või loomsete saaduste käitlemise ettevõttes teostatavatest toimingutest.

[RT I 2002, 96, 566 – jõust. 1.01.2003]

§ 36. Loomataudi kahtluse lõpetamine

(1) Otsuse loomataudi kahtluse korral kehtestatud kitsenduste kehtetuks tunnistamiseks teeb Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht laboratoorse uurimise tulemuste või käesoleva seaduse § 37 lõikes 3 nimetatud komisjoni otsuse alusel, kui need välistavad loomataudi puhkemise.

(2) Loomataudi kahtluse lõpetamisest teatab Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht loomapidajale ja loomsete saaduste käitlejale posti teel väljastustega või allkirja vastu 24 tunni jooksul pärast otsuse tegemist.

[RT I 2002, 96, 566 – jõust. 1.01.2003]

§ 37. Loomataudi diagnoosimine

(1) Loomataudi diagnoosib veterinaararst epidemioloogilise olukorra, kliiniliste tunnuste, lahanguleiu ja laboratoorse uurimise tulemuste põhjal.

(2) Vajadusel võidakse proovide võtmise eesmärgil teha loomade kontrolltapmisi. Kontrolltapmine on looma tapmine taudikahtluse kontrollimiseks lubatud uimastamis- ja tapmisvahendiga ning lubatud uimastamis- ja tapmismeetodil. Looma kontrolltapmisele määramise õigus on Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhil ja tema volitatud järelevalveametnikul. Looma kontrolltapmisele määramise otsusest teatab Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht või tema volitatud järelevalveametnik loomapidajale kirjalikult.

(3) Loomataudi ametliku diagnoosi teatamiskohustuslike loomataudide puhul paneb Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht või tema volitatud järelevalveametnik loomataudi kliiniliste tunnuste, lahanguleiu, epidemioloogiliste andmete ja laboratoorse uurimise tulemuste alusel või Veterinaar- ja Toiduameti määratud ekspertide komisjon kliiniliste tunnuste, lahanguleiu ja epidemioloogiliste andmete alusel.

(4) Loomataudi kliinilisel diagnoosimisel, laboratoorsel analüüsimisel ning vajalike proovide võtmisel peavad Veterinaar- ja Toiduameti järelevalveametnikud, volitatud veterinaararstid ning loomataudi diagnoosiva laboratooriumi spetsialistid järgima Eesti ja Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud nõudeid ning nende puudumise korral Rahvusvahelise Epizootiade Büroo (*Office International des Epizooties, OIE*) väljatöötatud põhimõtteid, meetodeid, soovitusi ja juhendeid.

(5) Eriti ohtliku loomataudi korral kinnitab loomataudi ametliku diagnoosi Veterinaar- ja Toiduamet.

(6) Veterinaar- ja Toiduametil ning Veterinaar- ja Toidulaboratooriumil on õigus saada proove loomataudi diagnoosimiseks välisriigi tunnustatud laboratooriumisse või rahvusvahelisse referentlaboratooriumisse.

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004; 1.05.2004]

2. jagu

Loomataudi kahtlusest ja selle puhkemisest teatamine

§ 38. Teatamiskohustuslikud ja registreerimiskohustuslikud loomataudid

- (1) Teatamiskohustusliku loomataudi kahtlusest või diagnoosimisest peavad järelevalveametnikud, volitatud veterinaararstid ja veterinaararstid, samuti veterinaarlaboratooriumid ja teised isikud viivitamatult teavitama Veterinaar- ja Toiduameti kohalikku asutust.
- (2) Registreerimiskohustusliku loomataudi diagnoosimise juhud registreeritakse ja neist teavitatakse Veterinaar- ja Toiduameti kohalikku asutust regulaarse aruandluse korras, kui loomataudi tõrje-eeskiri ei sätesta teisiti.
- (3) Teatamiskohustuslikeks on kõik eriti ohtlikud loomataudid, inimesele ohtlikud loomataudid ja loomataudid, mida eesti loomapopulatsioonides pole kunagi või pikema aja vältel diagnoositud.
- (4) Teatamiskohustuslike ja registreerimiskohustuslike loomataudide loetelu kehtestab põllumajandusminister.

§ 39. Veterinaararstide kohustused loomataudi kahtlusest ja diagnoosimisest teavitamisel

- (1) Teatamiskohustusliku loomataudi kahtluse korral on veterinaararst kohustatud teavitama sellest kohe järelevalveametnikku või volitatud veterinaararsti ja loomapidajat.
- (2) Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhile esitatava loomataudi teatise vormi- ja sisuõuded ning esitamise korra kehtestab Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor.

§ 40. Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhi kohustused loomataudi kahtlusest ja diagnoosimisest teavitamisel

- (1) Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht on kohustatud viivitamatult informeerima teatamiskohustusliku loomataudi kahtlusest ja selle diagnoosimisest Veterinaar- ja Toiduameti peadirektorit, tema äraolekul tema asetäitjat ning naaberpiirkondade Veterinaar- ja Toiduameti kohalike asutuste juhte. Teatamiskohustusliku zoonoosi või zoonoosse haigusetekiataja diagnoosimisest on Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht kohustatud viivitamatult teavitama Tervisekaitseinspeksiooni kohalikku asutust.
- (2) Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht esitab aruande Veterinaar- ja Toiduametile registreeritud loomataudide ning Tervisekaitseinspeksiooni kohalikule asutusele registreeritud zoonooside kohta tema järelevalvealasel territooriumil. Aruande esitamise korra kehtestab Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor.

[RT I 2001, 93, 566 – jõust. 1.01.2002]

§ 41. Laboratooriumide ülesanded loomataudi kahtlusest ja diagnoosimisest teavitamisel

- (1) Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht on kohustatud teatama teatamiskohustusliku loomataudi kahtlusest või laboratoorsest diagnoosimisest viivitamatult Veterinaar- ja Toiduameti peadirektorile, tema äraolekul tema asetäitjale ning selle Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhile, kelle järelevalvealalt uurimismaterjal pärines. Esitatava teatise vormi- ja sisuõuded ning esitamise korra kehtestab põllumajandusminister.
- (2) Teatamiskohustus kehtib, olenemata sellest, kas materjal toodi uurimiseks riikliku loomatauditõrje programmi raames, diagnostiliseks uurimiseks või ettavõtte enesekontrolliks.
- (3) Registreerimiskohustusliku loomataudi laboratoorsest diagnoosimisest teatab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud laboratoorium Veterinaar- ja Toiduametile regulaarse aruandluse korras, kui selle loomataudi tõrje-eeskiri ei näe ette teisiti. Esitatava teatise vormi- ja sisuõuded ning esitamise korra kehtestab põllumajandusminister.

(4) Loomsete saaduste käitlemisega tegelevate ettevõtete toodangu ohutust ja kvaliteeti kontrollivad laboratooriumid on kohustatud teavitama teatamis- või registreerimiskohustuslike loomataudide tekitajate isoleerimisest või nende esinemise kahtlusest toormes või toodangus Veterinaar- ja Toiduametit vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 1-3.

(5) Teaduslaboratooriumid, kus diagnoositakse teatamis- või registreerimiskohustuslik loomataud uurimistöö käigus, peavad teavitama sellest Veterinaar- ja Toiduametit vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 1-3.

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 42. Veterinaar- ja Toiduameti kohustused loomataudidest teavitamisel

(1) Veterinaar- ja Toiduamet teatab rahvusvahelistele veterinaarorganisatsioonidele, Euroopa Komisjonile ning Euroopa Liidu liikmesriikide ja Eesti naaberriikide pädevatele asutustele rahvusvahelise teatamiskohustuslikeks tunnustatud loomataudide puhkemisest, loomatauditõrje alaste kitsenduste kehtestamisest ja nende lõpetamisest. Teatamine toimub Euroopa Ühenduse Nõukogu direktiivi 82/894/EMÜ loomahaiguste ühendusesise teavitamise kohta (EÜT L 378, 31.12.1982, lk 58–62) ja selle alusel kehtestatud Euroopa Komisjoni vastavate otsuste sätete ning Rahvusvahelise Epizootiate Büroo nõuete kohaselt.

(2) [Kehtetu – RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

(3) Veterinaar- ja Toiduamet esitab Euroopa Komisjonile ülevaate eelnenud kalendriaasta jooksul registreeritud zoonooside, zoonooside haigusetekiitajate ja nendega seotud ravimresistentsuse tendentside ja allikate ning toidutekkeliste haiguspuhangute kohta iga aasta 31. maiks.

(4) Nõuded käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud ülevaates esitatava teabe kohta kehtestab põllumajandusminister.

[RT I 2005, 37, 286 – jõust. 1.07.2005]

§ 42¹. Tervisekaitseinspektiooni kohustused zoonoosidest teavitamisel

(1) Tervisekaitseinspektiooni kohalik asutus on kohustatud teatama zoonooside diagnoosimisest inimestel sellele Veterinaar- ja Toiduameti kohalikule asutusele, kelle järelevalvealasel territooriumil zoonoos diagnoositi.

(2) Teatamiskohustuslike zoonooside loetelu ning Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutusele esitatava asjakohase teatise vormi nõuded ning esitamise korda kehtestab sotsiaalminister kooskõlastatult põllumajandusministriga.

[RT I 2001, 93, 566 – jõust. 1.01.2002]

3. jagu Loomatauditõrje

§ 43. Loomatauditõrje eeskirjad

(1) Loomatauditõrje eeskirjades sätestatakse tegutsemisjuhised erinevate loomataudide ennetamiseks ja tõrjeks ning taudikahjustelt ja taudistunud loomadelt pärinevate saaduste käitlemiseks. Loomatauditõrje eeskirjad on kohustuslikud täitmiseks kõigile loomapidajatele, loomsete saaduste käitlejatele, loomataudi levialal viibivatele isikutele, järelevalvemetniketele, volitatud veterinaararstidele, tegevusluba omavatele veterinaararstidele ja veterinaarlaboratooriumidele ning teistele oma tööülesannete tõttu loomatauditõrjega seotud isikutele.

(2) Loomatauditõrje eeskirjad kehtestab põllumajandusminister.

(3) Transmissiivsete spongiformsete entsefalopaatiate tõrje toimub vastavalt Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu määrusele 999/2001/EÜ, millega sätestatakse transmissiivsete spongiformsete entsefalopaatiate ennetamise, kontrolli ja tõrje meetmed (EÜT L 147, 31.05.2001, lk 1–40).

[RT I 2004, 19, 135 – jõust. 1.05.2004]

§ 43¹. Ennetav vaktsineerimine

- (1) Loomataudi ennetamise ühe meetmena võib kasutada loomade ennetavat vaktsineerimist (edaspidi *ennetav vaktsineerimine*), kui loomatauditõrje eeskirjas ei ole loomade ennetav vaktsineerimine keelatud.
- (2) Loomapidaja on kohustatud ennetavalt vaktsineerima oma koera ja kassi marutaudi vastu.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatuta kodulooma on loomapidaja kohustatud ennetavalt vaktsineerima, kui see on ette nähtud loomatauditõrje eeskirjas.
- (4) Loomapidaja, kes peab äriisiel eesmärgil käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kodulooma, kelle ennetav vaktsineerimine on kohustuslik, koostab loomatauditõrje eeskirjas sätestatud nõuete kohase kirjaliku vaktsineerimise programmi ning esitab selle Veterinaar- ja Toiduametile.
- (5) Veterinaar- ja Toiduamet kontrollib ennetava vaktsineerimise programmi nõuetekohasust ning teeb otsuse ennetava vaktsineerimise programmi heakskiitmise või heakskiitmata jätmise kohta 20 tööpäeva jooksul arvates ennetava vaktsineerimise programmi saamisest.
- (6) Veterinaar- ja Toiduamet teeb otsuse ennetava vaktsineerimise programmi heakskiitmata jätmise kohta, kui ennetava vaktsineerimise programm ei vasta loomatauditõrje eeskirjas sätestatud nõuetele.
- (7) Loomapidaja järgib kohustusliku ennetava vaktsineerimise korral loomatauditõrje eeskirjas sätestatud nõudeid. Lisaks järgib käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud loomapidaja Veterinaar- ja Toiduameti heakskiidetud ennetava vaktsineerimise programmi.

[RT I 2007, 70, 428 – jõust. 1.01.2008]

§ 43². Erakorraline vaktsineerimine

- (1) Kui loomataud on ametlikult diagnoositud ja epidemioloogilise uurimise tulemusena selgub, et loomataud võib levida ulatuslikult, võib selle leviku tõkestamiseks erakorralise meetmena kasutada vaktsineerimist (edaspidi *erakorraline vaktsineerimine*).
- (2) Erakorralise vaktsineerimise tegemise otsustab ja korraldab Veterinaar- ja Toiduamet, järgides loomatauditõrje eeskirjas sätestatud erakorralise vaktsineerimise nõudeid.

[RT I 2007, 70, 428 – jõust. 1.01.2008]

§ 43³. Loomatauditõrje programm

- (1) Loomatauditõrje programm on loomataudide ennetamise ja tõrjemenetluste täpsustatud kava, milles sätestatakse loomataudide ennetamise ja tõrjemenetluste loetelu ning asjakohaste menetluste mahud loomataudide kohta iga aasta kohta.
- (2) Loomatauditõrje programmi kehtestab Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor.
- (3) Loomatauditõrje programmi rakendamiseks sootud kulud kaetakse riigieelarvest.

[RT I 2007, 70, 428 – jõust. 1.01.2008]

§ 44. Loomatauditõrje situatsiooniplaan

(1) Loomatauditõrje situatsiooniplaan (edaspidi *situatsiooniplaan*) on eriti ohtlike loomataudide puhkemisel rakendatav tõrjemeetmete täpsustatud kava loomataudi kiireks ja efektiivseks likvideerimiseks. Kui järelevalveasutuse hinnangul on loomataudi tõhusamaks likvideerimiseks ja loomataudi leviku tõkestamiseks vaja koostada situatsiooniplaan või kui see nähakse ette käesoleva seaduse § 43 alusel kehtestatud loomatauditõrje eeskirjas, koostatakse ja rakendatakse situatsiooniplaani ka eriti ohtlike loomataudide nimekirjas nimetatava loomataudi likvideerimiseks.

(2) Situatsiooniplaani koostab ning selle tegelikkusele vastavuse eest vastutab Veterinaar- ja Toiduamet. Situatsiooniplaani kinnitab Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor. Situatsiooniplaani avalikustab Veterinaar- ja Toiduamet oma veebilehel.

(3) Situatsiooniplaanis peavad olema järgmised osad:

- 1) riikliku loomatauditõrje komisjoni moodustamine;
- 2) kohalike loomatauditõrje komisjonide nimekiri;
- 3) üksikasjalik informatsioon loomatauditõrjes osalevate isikute, sealhulgas nende kvalifikatsiooni ja kohustuste kohta;
- 4) kohalike loomatauditõrje komisjonide võimalused kontakteerumiseks loomatauditõrjega seotud isikutega;
- 5) loomatauditõrjemeetmete nõuetekohaseks rakendamiseks vajalik varustus ja materjalid;
- 6) üksikasjalikud juhised loomataudi kahtluse või loomataudi puhkemise korral tegutsemiseks, sealhulgas loomakorjuse kõrvaldamiseks;
- 7) õppeprogrammid, mille eesmärgiks on säilitada loomatauditõrjel vajalikke praktilisi ja administratiivseid oskusi;
- 8) loomatauditõrjel osalevad laboratooriumid ja nende võimalused, meetmed laboratooriumide valmisoleku säilitamiseks ning laboratoorseteks uurimisteks võetavate proovide kiire transportimise võimalused;
- 9) konkreetsete loomataudide tõrjeks vajaminevate vaktsiinide kogused ja nende hanke allikad;
- 10) erinevate ametiasutuste loomataudi likvideerimisalase koostöö põhimõtted.

[R] I 2004, 19, 135 jõust. 1.04.2004]

§ 45. Veterinaar- ja Toiduameti pädevus loomataudi ennetamise, selle leviku tõkestamise ja likvideerimise korral

(1) Veterinaar- ja Toiduameti pädevus loomataudi leviku tõkestamise ja likvideerimise korral on, kuiõrd see ei ole määratletud loomataudi tõrje-eeskirjaga:

- 1) teha käesolevast seadusest lähtuvaid loomatauditõrjealaseid korraldusi, mis on kohustuslikud loomapidajale, loomade ostu, müügi ja transpordiga tegelevatele isikutele, loomanäituste, -võistluste, -laadade ja -oksjonite korraldajatele, loomsete saaduste käitlejatele, kõikidele taudipunktiis, ohustatud või järelevalvetsoonis viibivatele isikutele;
- 2) kohustada loomapidajar erimärgistama loomad nende identifitseerimise võimaldamiseks ja nõuda loomapidajalt loomade loendi pidamist;
- 3) kohustada loomapidajat võimaldama taudikahtlaste ja haigete loomade diagnostilist uurimist, immuniseerimist või ravi või keelata nimetatud tegevused;
- 4) nõuda loomade pidamise korralduse ja tingimuste muutmist ettevõttes või loomapidamishoonetes ja -rajaistes;
- 5) kehtestada loomade karjatamise kord;
- 6) kehtestada loomade väljaheidete säilitamise ja kasutamise kord;
- 7) kehtestada täiendavaid veterinaarõudeid ettevõtte tegevusele;
- 8) kehtestada erinõuded loomadega kauplemiseks, loomanäituste ning -võistluste korraldamiseks ja nende mõnet muul põhjusel alalisest asukohast väljaviimiseks või keelata loetletud tegevused;
- 9) nõuda taudipunktiis viibivatelt isikutelt kaitseriieetuse kasutamist, määrata kaitseriieetuse ja varustuse kasutamise ja desinfitseerimise kord;
- 10) teha korraldusi loomakasvatushoonete ja -rajaiste korrastamiseks, desinfitseerimiseks, desinsektatsiooniks ja deratisatsiooniks;
- 11) teha korraldusi väljaheidete kahjutustamiseks, saastunud toodangu ja inventari kahjutustamiseks või hävitamiseks;
- 12) piirata ja keelata loomataudile vastuvõtlike või loomataudi levitada võivale loomade ja neilt pärinevate saaduste käitlemist ja transporti;
- 13) määrata loomi kontrollitavatele täiendavate diagnostiliste uurimiste teostamiseks või hukkamisele loomataudi leviku tõkestamiseks;

- 14) kehtestada loomade hukkamise kord;
- 15) kehtestada loomsete saaduste ja loomsete jäätmete kasutamise, kõrvaldamise või kahjutustamise kord;
- 16) kaasata loomataudi ennetamise ja tõrje toimingutele tegevusluba omavat veterinaararsti viimase taotluse alusel või nõusoleku korral, määrates kirjalikus lepingus teostatava toimingu ulatuse ja tegevuspiirkonna.

(2) Loomataudi leviku tõkestamiseks ja selle likvideerimiseks vajalike meetmete rakendamisel teeb Veterinaar- ja Toiduamet koostööd Politseiameti, Päästeameti, Piirivalveameti ja teiste riigiasutuste ning kohaliku omavalitsuse asutustega nende pädevuse piires.

[RT 12005, 61, 477 – jõust. 1.12.2005]

§ 46. Meetmed eriti ohtliku loomataudi puhkemisel

(1) Eriti ohtliku loomataudi puhkemisel:

- 1) kehtestatakse taudipunkti karantiin;
- 2) määratletakse ohustatud tsoon taudipunkti ümber ning järelevalvetsoon ohustatud tsooni ümber;
- 3) viiakse läbi epidemioloogiline uurimine loomataudi võimaliku leviala selgitamiseks;
- 4) moodustatakse riiklik ja kohalik loomatauditõrje komisjon, mis juhib kogu tegevust taudipunkti likvideerimisel ja loomataudi leviku tõkestamisel.

(2) Eriti ohtliku loomataudi likvideerimiseks on Veterinaar- ja Toiduametil õigus täiendavalt käesoleva seaduse §-s 45 sätestatule:

- 1) kohustada järelevalvemetnikke ja volitaud veterinaararste teostama tauditõrjetoiminguid ka väljaspool tema tööpiirkonda;
- 2) kaasata menetluste teostamisse tegevusluba omavaid veterinaararste;
- 3) teostada vajalikke tauditõrjetoiminguid ilma loomapidaja või loomsete saaduste käitleja kohalolekuta ja teda sellest eelnevalt teavitamata.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud meetmed võetakse kasutusse ka eriti ohtlike loomataudide nimekirjas nimetatud loomataudi puhul, kui see osutub järelevalveasutuse hinnangul vajalikuks, et likvideerida loomataudi ja tõkestada loomataudi levikut, või kui see nähakse ette käesoleva seaduse § 43 alusel kehtestatud loomatauditõrje eeskirjas.

[RT 12004, 19, 135 – jõust. 1.04.2004]

§ 47. Loomataudide ennetamine ja tõrje metsloomade populatsioonis

(1) Loomataudide ennetamist ja tõrjet metsloomade populatsioonis korraldab Veterinaar- ja Toiduamet koostöös Keskkonnainspektsiooni ning jahipidamise ja kalapüügi õigust omavate füüsiliste ja juriidiliste isikutega.

(2) Haigustunnustega metslooma avastamisest, samuti metslooma ründest tuleb kohe teavitada veterinaararsti.

(3) Metslooma püüdmine ühest piirkonnast teise ümberasustamise või tehistingimustes pidamise eesmärgil ning metsloomade ümberasustamine ühest piirkonnast teise on lubatud õigusaktides sätestatud nõuete kohaselt ning kooskõlastatult Veterinaar- ja Toiduametiga.

[RT 12001, 93, 566 – jõust. 1.01.2002]

§ 48. Kohalik loomatauditõrje komisjon

(1) Kohaliku loomatauditõrje komisjoni moodustab pärast eriti ohtliku loomataudi ametliku diagnoosi panemist Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhi ettepanekul maavanem.

(2) Kohalikku loomatauditõrje komisjoni kuuluvad maavalitsuse ja kohaliku omavalitsuse esindaja, Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht ja järelevalvemetnikud, Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi esindaja vähemalt peaspetsialisti tasemel, taudipunkti piirkonda teenindav volitatud veterinaararst ning Politseiameti ja Päästeameti esindaja vähemalt kohaliku asutuse juhi asetäitja tasemel.

(3) Kohaliku loomatauditõrje komisjoni tööd juhib Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht ja selle töökorraldus kehtestatakse loomatauditõrje situatsioonplaanis.

(4) Kohaliku loomatauditõrje komisjoni ülesandeks on:

- 1) käesoleva seaduse § 52 alusel epidemioloogilise uurimise läbiviimine;
- 2) ohustatud ja järelevalvetsooni piiritlemine;
- 3) loomatauditõrje meetmete rakendamise koordineerimine, korraldamine ja kontroll.

[RT I 2001, 93, 566 -- jõust. 1.01.2002]

§ 49. Riiklik loomatauditõrje komisjon

(1) Riikliku loomatauditõrje komisjoni moodustab pärast eriti ohtliku loomataudi ametliku diagnoosi panemist Veterinaar- ja Toiduameti peadirektori ettepanekul põllumajandusminister.

(2) Riiklikku loomatauditõrje komisjoni kuuluvad Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor ja järelevalveametnikud. Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi esindaja vähemalt peaspetsialisti tasemel, loomataudi levipiirkonna Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht ning Politseiameti ja Päästeameti esindajad vähemalt peadirektori astetäitja tasemel. Komisjoni tööd juhib Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor.

(3) Riikliku loomatauditõrje komisjoni ülesandeks on:

- 1) tõtjemeetmete rakendamise koordineerimine ja tulemuste analüüs;
- 2) loomataudi likvideerimiseks eraldatud riiklike ressursside suunamine;
- 3) riikidevaheline koostöö loomataudi edasise leviku tõkestamiseks;
- 4) põllumajandusministritele ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsuse tasandil lahendamist vajavate küsimuste lahendamiseks;
- 5) taudikahju hüvituste taotluste läbivaatamine.

[RT I 2004, 19, 155 -- jõust. 1.04.2004]

§ 50. Karantiini, ohustatud ja järelevalvetsooni kehtestamise kord

(1) Karantiin on teatud perioodiks taidipunktis kehtestatav loomade, loomsete saaduste, sõötade, seadmete ja inventari väljaviimise keeld ning inimeste liikumise piiramine.

(2) Taidipunkt on piiritletud territoorium, kus haiged või nakatunud loomad asuvad.

(3) Karantiin kehtestatakse ettevõttele või tabandunud piirkonnale pärast eriti ohtliku loomataudi diagnoosi ametlikku kinnitamist vastavalt käesoleva seaduse § -le 37.

(4) Karantiini kehtestab Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht ettepanekul maavanem kirjaliku korraldusega, mis antakse üle loomapidajale või ettevõtte omanikule allkirja vastu ja millest teavitatakse elanikkonda massiteabevahendite kaudu.

(5) Maavanem kehtestab kirjaliku korraldusega Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhi ettepanekul taidipunkti ümber ohustatud ja järelevalvetsooni, millest teavitatakse elanikkonda massiteabevahendite kaudu.

(6) Vajadusel muudetakse ohustatud ja järelevalvetsooni ulatust maavanema kirjaliku korraldusega käesoleva paragrahvi lõikes 5 kehtestatud korras.

(7) Ohustatud tsoon on piiritletud ala taidipunkti ümber, kus kehtestatakse loomade, loomsete saaduste ja inimeste liikumise piirangud ja kus viiakse läbi loomataudile vastuvõtlite loomaliikide ulatuslik uurimine uute taidipunktide õigeaegseks avastamiseks.

(8) Järelevalvetsoon on piiritletud ala ohustatud tsooni ümber, kus kehtestatakse inimeste ja transpordi liikumise piiranguid ja kus loomakarju hoitakse kõrgendatud veterinaarjärelevalve all.

(9) Karantiinitingimused ning tingimused ohustatud ja järelevalvetsoonis määratakse kindlaks loomataudi tõrje-eeskirjas või selle puudumisel Veterinaar- ja Toiduameti poolt kehtestatud nõuetes.

(10) Kitsendused taudipunktis hakkavad kehtima alates kirjaliku korralduse ülevõtmisest loomapidajale.

(11) Kitsendused ohustatud ja järelevalvetsoonis hakkavad kehtima massiteabevahendite kaudu teatamisest alates.

§ 51. Järelevalve loomataudi puhkemisel kehtestatud piirangutest kinnipidamise üle

(1) Järelevalvet karantiiniga kehtestatud meetmete täitmise üle teostab Veterinaar- ja Toiduameti kohalik asutus.

(2) Järelevalvet transpordivahendite, loomade ja inimeste liikumise piirangute täitmise üle taudipunktis ning ohustatud ja järelevalvetsoonis teostavad Julgestuspolitsei ja politseiprefektuur.

[RT I 2006, 21, 162 – jõust. 1.06.2006]

§ 52. Loomataudi leviala määramine

(1) Eriti ohtliku loomataudi puhkemisel viib kohalik loomatauditõrje komisjon läbi epidemioloogilise uurimise, mille käigus selgitab välja võimalikud nakatumise põhjused, ajavahemiku loomade nakatumise ja selle avastamise vahel, nakkuse leviku teed, kontaktid karjad ja loomad ning selle alusel loomataudi võimaliku leviala.

(2) Kontaktseks loetakse kari ja loom, kellega nakatunud loom või kari on olnud otseses või kaudses kokkupuutes ajal, mil nakatumine tõenäoliselt toimus, ja pärast seda. Kontaktid karjad ja loomad loetakse taudikahlasteks ning neilt võetakse proovid laboratoorseks uurimiseks.

§ 53. Karantiini ning kitsenduste lõpetamine

(1) Karantiin ja kitsendused lõpetatakse pärast loomataudi likvideerimist ja selle loomataudi tõrje-eeskirja või Veterinaar- ja Toiduameti kehtestatud nõuete täitmist.

(2) Kitsendused lõpetab Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juht.

(3) Karantiini lõpetab Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhi ettepanekul maavanem kirjaliku korraldusega ning sellest teavitatakse elanikkonda massiteabevahendite kaudu.

§ 54. Loomatauditõrje eriolukorras

(1) Kui on tegemist eriti ohtliku loomataudiga või kui loomataud levib ulatuslikult, informeerib Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor sellest põllumajandusministrit, kes teeb vajaduse korral Vabariigi Valitsusele ettepaneku kuulutada välja eriolukord vastavalt eriolukorra seadusele.

(2) Eriolukorra väljakuulutamisel kehtestab Vabariigi Valitsus, arvestades kujunenud olukorda, vajaduse korral:

- 1) loomataudi leviku tõkestamise ja taudipunktide likvideerimise juhendid;
- 2) inimeste ja transpordivahendite liikumise piirangud loomataudi levialal;
- 3) loomade liikumise, sealhulgas kauplemise, impordi ja ekspordi piirangud ja keelud.

(3) Vabariigi Valitsusel on õigus anda loomatauditõrje komisjonidele tõrje läbiviimiseks täiendavaid volitusi.

[RT I 2004, 34, 236 – jõust. 1.05.2004]

§ 55. Loomataudi ennetamise ja tõrje kulud

Loomataudi ennetamise ja tõrje kuludeks loetakse:

- 1) proovide võtmisega seotud kulud;
- 2) diagnostilise uurimise kulud;

3) erakorralise vaktsineerimise kulud;

[RT I 2007, 70, 128 - jõust. 1.04.2008]

- 4) taudikahju hüvitus kohustuslikus korras hukatud, sealhulgas kontrollitapetud loomade eest;
- 5) loomade hõkkamise, korjuste ja loomsete saaduste kahjutustamise või ümbertöötamise kulud;
- 6) desinfektsiooni-, desinsektsiooni- ja deratisatsioonikulud taudipunktis, piiripunktis ning avalikult kasutataval teel;
- 7) haigete ja taudikahtlaste loomade tapamajas tapmisega ning haigusetekitajaid sisaldavate või nendega saastunud ja selles osas kahtlaste loomsete saaduste käitlemisest ja ringlusest kõrvaldamisega seotud kulud;
- 8) taudikahju hüvitus hävitamisele kuuluva haigusetekitajatega saastunud inventari, sööda ja toodangu eest;
- 9) loomataudi ennetamise ja tõrje toimingutele kaasatud isikute tehtud kulutused ja töötasu.

[RT I 2004, 19, 135 - jõust. 1.04.2004]

§ 56. Loomatauditõrje finantseerimine riigieelarvest

(1) Eriti ohtlike loomataudide nimekirja kantud loomataudide ennetamise ja tõrjega seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

(2) Eriti ohtlike loomataudide nimekirja ning loomataudi ennetamise ja tõrjega seotud kulude hüvitamise tingimused ja korra kehtestab Vabariigi Valitsus või tema määratud valitsusasutus.

(3) Muude loomataudide ennetamist ja tõrjet finantseeritakse riigieelarvest põllumajandusministri kehtestatud korras, milles määratakse eraldi iga loomataudi kohta finantseerimisele kuuluvad kulud.

§ 57. Taudikahju ja selle hüvitamine

(1) Riik hüvitab eriti ohtlike loomataudide ennetamise ja tõrjega seotud põllumajandusloomade taudikahju käesoleva seaduse §-s 55 loetletud kulud ning muude loomataudide ennetamise ja tõrjega seotud põllumajandusloomade taudikahju käesoleva seaduse § 56 lõike 3 alusel kehtestatud korras sätestatud kulud.

(2) Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhi, tema asetäitja või järelevalveametniku ettekirjutusel loomatauditõrje käigus loomataudi avastamiseks ning leviku tõkestamiseks hukatud põllumajandusloomade arvestuslik väärtus loetakse isikule tekkinud taudikahjuks.

(3) Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhi, tema asetäitja või järelevalveametniku ettekirjutusel loomatauditõrje käigus loomataudi avastamiseks ning leviku tõkestamiseks hukatud põllumajandusloomade maksumus hüvitatakse isikule tema taotluse alusel vastavalt kehtestatud arvestuslikule väärtusele. Põllumajandusloomade väärtuse arvutamise ning taudikahjude hüvitamise korra kehtestab põllumajandusminister.

(4) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatule hüvitatakse taudikahju põllumajanduslooma eest, kes suri loomataudi tagajärjel pärast ettekirjutuse tegemist tema hukkamise kohta.

(5) Taudikahjuks loetakse ka:

- 1) haigusetekitajatega saastunud inventar, loomasõdi ja loomsed saadused, mis on Veterinaar- ja Toiduameti kohaliku asutuse juhi, tema asetäitja või järelevalveametniku korraldusel hävitatud;
- 2) loomsete saaduste käitlemisega tegelevates ettevõtetes kohustuslikus korras hävitatud toodang;
- 3) tapamajade lisakulutused haigete ja taudikahtlaste loomade kohustuslikus korras hukkamisel;
- 4) kohustuslikus korras hukatud loomade korjuste utiliseerimise kulud.

[RT I 2001, 93, 566 – jõust. 1.01.2002]

§ 58. Hüvitamisele mittekuuluv taudikahju

Taudikahju ei hüvitata:

- 1) kui loomataudi tõttu surnud või hädatapetud looma kasutati loomkatsetes loomataudi teaduslikuks uurimiseks;
- 2) kui loom oli toodud Eestisse õigusevastaselt;
- 3) kui isik rikkus või täitis mittenõuetekohaselt käeselevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõudeid või järelevalveametniku ettekirjutusi;
- 4) vabalt looduses elavate loomade eest;
- 5) enne loomataudi kahtluse piisitamist hukkunud loomade eest.

6. peatükk VASTUTUS

§ 58¹. Veterinaarpraksisega tegelevate isikute kohustuste täitmata jätmine

(1) Veterinaarpraksisega tegelevate isikute kohustuste täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 30 000 krooni.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§ 58². Loomade pidamise veterinaarnõuete rikkumine

(1) Loomade pidamise veterinaarnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 30 000 krooni.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§ 58³. Põllumajanduslooma surmast, loomade ulatuslikust haigestumisest või metslooma rünnakust teatamata jätmine

(1) Põllumajanduslooma surmast, loomade ulatuslikust haigestumisest või hukkumisest ja metslooma rünnakust teatamata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 50 000 krooni.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§ 58⁴. Identifitseerimis- ja registreerimiskohustuse täitmata jätmine

(1) Loomade identifitseerimis- ja registreerimiskohustuse täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 30 000 krooni.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§ 58⁵. Loomanäituse, -võistluse, -laada või -oksjoni korraldamise ning loomade liikumise, sealhulgas loomadega kauplemise veterinaarnõuete rikkumine

(1) Loomanäituse, -võistluse, -laada või -oksjoni korraldamise ning loomade liikumise, sealhulgas loomadega kauplemise veterinaarnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 30 000 krooni.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§ 58⁶. Loomade ja loomsete saaduste veo ja loomsete saaduste käitlemise veterinaarõuete rikkumine

(1) Loomade ja loomsete saaduste veo ja loomsete saaduste käitlemise veterinaarõuete rikkumise eest - karistatakse rahaträhviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui see on toime pandud viisil, mis ohustab inimese tervist või keskkonda, – karistatakse rahaträhviga kuni 300 trahviühikut.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 30 000 krooni.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 50 000 krooni.

[RT I 2004, 34, 236 – jõust. 1.05.2004]

§ 58⁷[Kehtetu – RT I 2007, 70, 428 – jõust. 1.01.2008]

§ 58⁸. Teaduslaboratooriumi eriloata tegutsemine ja teaduslaboratooriumile kehtestatud nõuete rikkumine

Teaduslaboratooriumi eriloata tegutsemise ja teaduslaboratooriumile kehtestatud nõuete rikkumise eest - karistatakse rahaträhviga kuni 50 000 krooni.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§ 58⁹. Loomataudi kahtluse korral või loomataudi tõrjeks rakendatavate meetmete eiramine ning loomatauditõrje eeskirjade nõuete rikkumine

(1) Loomataudi kahtluse korral või loomataudi tõrjeks rakendatavate meetmete eiramise ning loomatauditõrje eeskirjade rikkumise eest – karistatakse rahaträhviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 50 000 krooni.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§ 58¹⁰. Menetlus

(1) Käesoleva seaduse § -des 58¹–58⁹ sätestatud väärtegedele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja väärteomenetluse seadustiku sätteid.

(2) Veterinaar- ja Toiduamet või kohus võib kohaldada käesoleva seaduse § 58⁶ lõigetes 2 ja 4 sätestatud juhul väärteo toimepanemise vahetuks objektiks olnud looma või loomse saaduse konfiskeerimist vastavalt karistusseadustiku § -le 83.

(3) Käesoleva seaduse § -des 58¹–58⁹ sätestatud väärtegede kohtuväline menetleja on Veterinaar- ja Toiduamet.

[RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

§-d 59–61¹ [Kehtetud – RT I 2002, 63, 387 – jõust. 1.09.2002]

7. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 62. Rahvusvahelised kokkulepped

Kui rahvusvahelise kokkuleppe sätted erinevad käesolevas seaduses või sellest tulenevates õigusaktides kehtestatud veterinaarõuete, samuti koostöö ja teavitamise nõuetest, kohaldatakse rahvusvahelise kokkuleppe sätteid.

§-d 63–64 [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 64¹. Kasutusel oleva ettevõtte registreerimine ja tunnustamine

(1) Registreerimisele kuuluvad loomakasvatushooned ja -rajatised ning loomade pidamiseks piiritletud alad, mis on kasutusel 2002. aasta 1. jaanuaril, peavad olema registreeritud hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks.

(2) Tunnustamisele kuuluvad loomakasvatushooned ja -rajatised ning loomade pidamiseks piiritletud alad, mis on kasutusel käesoleva seaduse § 7 lõike 2 alusel kehtestatud vastavate veterinaarõuete jõustumise hetkel, peavad olema tunnustatud hiljemalt 2003. aasta 1. jaanuariks.

(3) Käesoleva seaduse § 7 lõike 2² alusel kehtestatud nõuete jõustumise hetkel embrüote käitlemisega tegelev isik, kelle embrüokogumisrühm peab olema tunnustatud käesoleva seaduse § 7 lõike 2¹ alusel, peab esitama embrüokogumisrühma tunnustamise taotluse järelevalveasutusele hiljemalt 2003. aasta 1. juuliks.

(4) Enne 2004. aasta 1. maid käesoleva seaduse § 17 lõike 2 alusel loomakasvatuseks või § 19 lõike 4 alusel loomsete jäätmete käitlemiseks tunnustatud ettevõtte loetakse tunnustatuteks käesoleva seaduse § 18¹ lõike 2 tähenduses ning Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu määruse 1774/2002/EÜ nõuete kohaselt vastavalt loomakasvatuseks või loomsete jäätmete käitlemiseks.

[RT I 2004, 19, 135 jõust. 1.04.2004; 1.05.2004]

§ 64². Tunnustatud tapamajade ja loomsete saaduste käitlemise ettevõtete andmete kandmine põllumajandusloomade registrisse

(1) Enne 2004. aasta 31. märtsi tunnustatud tapamajade ja loomsete saaduste käitlemise ettevõtete andmed annab Veterinaar- ja Toiduamet põllumajandusloomade registrile till 2004. aasta 19. aprilliks.

(2) Volitatud töötaja kannab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tapamajade ja loomsete saaduste käitlemise ettevõtete andmed registrisse 2004. aasta 1. maiks.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ettevõtete geograafilise asukoha koordinaatide täpsustamiseks on volitatud töötlejal õigus teha käitlejale järelepärimisi põllumajandusloomade registri pidamise põhimääruses ettenähtud korras.

[RT I 2004, 19, 135 jõust. 1.04.2004]

§ 64³. Veterinaarsertifikaatide kehtivus

Enne 2004. aasta 1. maid käesoleva seaduse § 29 alusel väljastatud veterinaarsertifikaadid kehtivad kuni 2004. aasta 30. aprillini.

[RT I 2004, 31, 236 jõust. 1.05.2004]

§ 65. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2000. aasta 1. jaanuaril, välja arvatud § 15 lõige 1, mis jõustub 2002. aasta 1. juulil, ning § 18 lõige 1, mis jõustub 2003. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 7 lõike 2 alusel kehtestatud veterinaarõuded jõustuvad 2002. aasta 1. jaanuaril, kui nende kehtestamisel ei ole ette nähtud jõustumise hilisemat tähtpäeva.

(3) Käesoleva seaduse § 13 lõige 4¹ jõustub enne 2003. aasta 1. jaanuari põllumajandusloomade registrisse kantud veise suhtes 2004. aasta 1. jaanuarist, välja arvatud väljaveol Euroopa Liidu liikmesriiki või kandidaatriiki.

(4) Käesoleva seaduse § 11 lõige 2¹, § 18¹ lõiked 1–5, § 18² lõige 3, § 18³, § 19¹ lõige 7, § 37 lõige 3¹, § 43 lõige 3 ja § 64¹ lõige 4 jõustuvad 2004. aasta 1. mail.

(5) Käesoleva seaduse § 17 ja 2. peatüki 6. jagu kehtivad kuni 2004. aasta 1. maini.

[RT I 2004_19_135 jõust. 1.04.2004]

¹ EÜ Nõukogu direktiiv 64/432/EMÜ ühendusesisest veiste ja sigadega kauplemist mõjutavate loomatervishoiu probleemide kohta (EÜT L 121, 29.07.1964, lk 1977–2012), muudetud direktiividega 75/379/EMÜ (EÜT L 172, 03.07.1975, lk 17); 77/98/EMÜ (EÜT L 026, 31.01.1977, lk 81–84); 80/1274/EMÜ (EÜT L 375, 31.12.1980, lk 75); 81/476/EMÜ (EÜT L 186, 08.07.1981, lk 20–21); 82/893/EMÜ (EÜT L 387, 31.12.1982, lk 57); 84/336/EMÜ (EÜT L 177, 04.07.1984, lk 22); 84/643/EMÜ (EÜT L 339, 27.12.1984, lk 27–29); 85/320/EMÜ (EÜT L 168, 28.06.1985, lk 36–38); 85/586/EMÜ (EÜT L 372, 31.12.1985, lk 44–45); 87/231/EMÜ (EÜT L 099, 11.04.1987, lk 18–19); 87/489/EMÜ (EÜT L 280, 03.10.1987, lk 28–29); 89/662/EMÜ (EÜT L 395, 30.12.1989, lk 13–22); 90/423/EMÜ (EÜT L 224, 18.08.1990, lk 13–18); 90/425/EMÜ (EÜT L 224, 18.08.1990, lk 29–41); 91/687/EMÜ (EÜT L 377, 31.12.1991, lk 16–17); 92/65/EMÜ (EÜT L 268, 14.09.1992, lk 54–72); 92/102/EMÜ (EÜT L 355, 05.12.1992, lk 32–36); 97/12/EÜ (EÜT L 109, 25.04.1997, lk 1–37); 98/46/EÜ (EÜT L 198, 15.07.1998, lk 22–39); 2000/15/EÜ (EÜT L 105, 03.05.2000, lk 34–35); 2000/20/EÜ (EÜT L 163, 04.07.2000, lk 35–36) ja 2001/298/EÜ (EÜT L 102, 12.04.2001, lk 63–68);

EÜ Nõukogu direktiiv 82/894/EMÜ ühendusesisese loomahaigustest teatamise kohta (EÜT L 378, 31.12.1982, lk 58–62);

EÜ Nõukogu direktiiv 89/556/EMÜ koduveiste embrüote ühendusesisese kaubanduse ja nende kolmandatest riikidest impordi loomatervishoiu nõuete kohta (EÜT L 302, 19.10.1989, lk 1–11), muudetud direktiividega 90/425/EMÜ (EÜT L 224, 18.08.1990, lk 29–41) ja 93/52/EMÜ (EÜT L 175, 19.07.1993, lk 21–22);

EÜ Nõukogu direktiiv 91/68/EMÜ loomatervishoiu kohta ühendusesiseses lamba- ja kitsekaubanduses (EÜT L 046, 19.02.1991, lk 19–36), muudetud direktiividega 2001/10/EÜ (EÜT L 147, 31.05.2001, lk 41) ja 2003/50/EÜ (EÜT L 169, 08.07.2003, lk 51–66);

EÜ Nõukogu direktiiv 92/102/EMÜ loomade identifitseerimise ja registreerimise kohta (EÜT L 355, 05.12.1992, lk 32–36);

Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiiv 2003/99/EÜ zoonooside ja zoonootilise toimega mõjurite seire kohta, millega muudetakse EL Nõukogu otsust 90/424/EMÜ ja tühistatakse EL Nõukogu direktiiv 92/117/EMÜ (EÜT L 325, 12.12.2003, lk 31–40).